

Rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání pedagogických pracovníků Střediska volného času - Ostrov radosti

Bc. Radka Špicová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Radka Špicová**
Osobní číslo: **H110020**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání pedagogických pracovníků Střediska volného času – Ostrov radosti**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, rozvoje jejich profesních kompetencí, volnočasových aktivit dětí a mládeže, vzdělávacích a studijních metod, vzdělávacích kurzů.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HRONÍK, František. Rozvoj a vzdělávání pracovníků. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1457-8.

JAROŠOVÁ, Eva a Hana LORENCOVÁ. Rozvoj sociálně psychologických a pedagogických dovedností. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1282-2.

KOŠTÁLOVÁ, H., T. KRÁLOVÁ a M. LORENC. Vybrané kapitoly pro rozvoj pedagogických dovedností. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1653-0.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. Vzdělávání a rozvoj podle kompetencí: kompetence v andragogice, pedagogice a řízení. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-54-9.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eliška Suchánková, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **15. ledna 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **18. dubna 2014**

Ve Zlíně dne 15. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 11. 4. 2014

..... Špicra' Radka

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo učit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá profesními kompetencemi a dalším vzděláváním pedagogických pracovníků Střediska volného času. V teoretické části pojednává o pojmech kompetence a vzdělávání a dále je zde uvedena charakteristika zkoumaného centra volného času.

V praktické části je prezentován kvalitativní výzkum, který metodou otevřeného kódování zkoumá zaznamenané rozhovory s pedagogy volného času na téma kompetence, vzdělávání a rozvoj.

V závěru je uveden plán dalšího vzdělávání.

Klíčová slova: profesní kompetence, další vzdělávání, pedagogický pracovník, pracovník volného času, středisko volného času, rozvoj

ABSTRACT

This master thesis deals with the professional competence and continuing education of pedagogues in leisure centre. The theoretical part deals with the concepts of the competence and education and there is characteristics of this leisure centre.

In the practical part is given qualitative research that explores with the method of open coding recorded interviews with pedagogues. In conclusion, the plan for continuing education is presented.

Keywords: professional competence, continuing education, pedagogue, leisure centre pedagogue, leisure center, development

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce Mgr. Elišce Suchánkové, Ph.D za kvalitní konzultace a cenné odborné rady.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PROFESNÍ KOMPETENCE PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	12
1.1 KOMPETENCE	12
1.2 PROFESNÍ A KLÍČOVÉ KOMPETENCE	14
1.3 KOMPETENCE PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA	16
1.4 ZPŮSOBY NABÝVÁNÍ A ROZVÍJENÍ PROFESNÍCH KOMPETENCÍ	20
2 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	24
2.1 LEGISLATIVA V ČR.....	26
2.1.1 Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících	26
2.1.2 Vyhláška č. 317/2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků	27
2.2 STRATEGIE CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ ČR A JEJÍ IMPLEMENTAČNÍ PLÁN	28
3 STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU – OSTROV RADOSTI	30
3.1 CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ.....	30
3.2 CÍLOVÁ SKUPINA	32
3.3 PROGRAMOVÁ NABÍDKA A POŘÁDANÉ AKCE	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
4 METODOLOGIE KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU	37
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ	37
4.2 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	37
4.3 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	40
4.4 METODA SBĚRU DAT	40
4.5 POPIS ZPRACOVÁNÍ DAT	41
5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	42
5.1 OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ.....	42
5.2 SHRnutí VÝZKUMU	52
6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	54
6.1 PLÁN DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ SVČ	54
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	67
SEZNAM OBRÁZKŮ	68
SEZNAM TABULEK	69

SEZNAM PŘÍLOH.....	70
---------------------------	-----------

ÚVOD

Dětství je mnoha odborníky považováno za nejdůležitější část lidského života. To, co se od raného věku učíme, určuje naši další budoucnost. Proto se v poslední době objevuje mnoho publikací a článků v tisku, jakým způsobem provádět mladého člověka životem, tak, aby došlo k co nejmenším škodám v křehké struktuře vývoje člověka.

Péče o zdravý vývoj člověka není jen zájmem té konkrétní osoby, která ho má momentálně na starost, ale důležité kroky učinilo v roce 1959 valné shromáždění OSN, kdy vydalo tzv. Chartu práv dítěte. Spolu s právem na kvalitní a hezké dětství vyvstává i problém, jak a kde tento nabitý volný čas smysluplně trávit. Proto v posledních letech vzniklo mnoho organizací, zabývajících se právě kvalitním trávením volného času dětí a mládeže.

Práce s dětmi a všeobecně s lidmi mě vždy přitahovala a proto jsem si i zvolila práci ve Středisku volného času. Toto specifikum mě lákalo nejen proto, že je to, jak si mnoho lidí myslí, jen hraní si s dětmi a vymýšlení her, aby se zabavily. Ne vždy byla tato práce jen radostí za hry, ale i také potíže spojené s osobními problémy dětí, které neměli to štěstí, že se narodily do milující a fungující rodiny.

Z toho důvodu je také potřeba věnovat velkou pozornost této problematice, aby člověk pracující v tomto kolektivu měl dostatečné vědomosti a profesní kompetence potřebné pro práci s dětmi. Nejen s dětmi pocházejících se sociálně znevýhodněného prostředí, ale také s dětmi, které mají lehkou až středně těžkou mentální retardaci. A také z tohoto důvodu jsem se rozhodla, že tématem mé diplomové práce bude další rozvoj a možnosti vzdělávání pedagogických pracovníků ze Střediska volného času - Ostrov radosti.

V teoretické práci jsou shrnuty termíny týkající se kompetencí, profesních kompetencí a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Na závěr je popsáno Středisko volného času, jeho činnost, pracovní náplň a akce spojené s prací s dětmi.

Empirickou část tvoří samotný výzkum, který zkoumal, jak pedagogičtí pracovníci přistupují k dalšímu vzdělávání a rozvoji profesních kompetencí. Na závěr praktické části je vytvořen návrh vzdělávacího plánu, kde jsou rozepsané charakteristiky jednotlivých seminářů a kurzů, z okruhu rizikových projevů chování i volnočasových aktivit. Tyto návrhy kurzu by jednotliví pracovníci mohli absolvovat, aby si rozšířily své obzory.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROFESNÍ KOMPETENCE PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Není ambicí této diplomové práce plně vyčíst pojmy kompetence a profesní kompetence v celé jejich šíři, ve všech možných aplikacích a uspořádat je do celkového přehledu. Budeme je používat v souladu s cílem a zaměřením této kvalifikační práce.

1.1 Kompetence

Pojem kompetence bez uvedení kontextu může pro každého člověka znamenat něco jiného. Problémem je již samotný fakt, že zároveň označuje jednotné i množné číslo. Když si tento termín vyhledáme v Novém akademickém slovníku cizích slov (Kraus et al., 2006, s. 424), zjistíme, že slovo kompetence pochází z latiny a kromě jiného označuje „rozsah působnosti nebo činnosti, souhrn oprávnění a povinností svěřených právní normou určitému orgánu nebo organizaci, příslušnost po odborné nebo věcné stránce, funkční nebo služební pravomoc.“ Přídavné jméno kompetentní je ve stejném slovníku vysvětleno jako „příslušný, povoláný, oprávněný, způsobilý.“ Slova s opačným významem jsou inkompetence (nekompetentnost, nekompetence) a inkompetentní (nekompetentní).

V procesu vzdělávání a učení si lidé osvojují a rozvíjí tzv. kompetence. Tento termín je poměrně často používán, mírně se však modifikoval jeho původní význam. Dříve byla kompetence chápána jako synonymum pro možnost vyjádřit se k nějakému problému, nebo jako pravomoc či oprávnění o něčem rozhodnout. V takovém chápání je pojem kompetence významově provázaný také s dalšími (převážně sociologickými) termíny, jako je moc, vliv či autorita. (Veteška a Tureckiová, 2008a, s. 25)

Zmínění autoři zároveň ale přiznávají, že v tomto původním znění je pojem pochopitelně stále platný, a že i v terminologii sociálních věd jako je andragogika či teorie managementu mají být kompetence skutečně chápány jako oprávnění jednotlivce činit rozhodnutí. Zároveň ale upozorňují, že s oprávněním rozhodovat by se měla pojít také odpovědnost za výsledek rozhodovacího procesu. Z toho odvozují další význam pojmu kompetence jako specifický soubor znalostí, dovedností, zkušeností, metod, postupů či postojů, které jedinec využívá k tomu, aby úspěšně řešil nejrůznější úkoly a životní situace, které mu umožňují osobní rozvoj a naplnění jeho životních aspirací. (Veteška a Tureckiová, 2008a, s. 25)

Obě uvedená pojetí kompetence shrnují v následující formulaci: „Pojem kompetence tedy můžeme definovat také jako jedinečnou schopnost člověka úspěšně jednat a dále rozvíjet

svůj potenciál na základě integrovaného souboru vlastních zdrojů, a to v konkrétním kontextu různých úkolů a životních situací, spojenou s možností a ochotou (motivací) rozhodovat a nést za svá rozhodnutí odpovědnost“ (Veteška a Tureckiová, 2008a, s. 27).

Z uvedeného lze odvodit, že význam slova kompetence je velmi široký, protože určuje, co kdo má na jaké pozici umět, zvládat, jakým způsobem jednat. Je to termín, který prostupuje také teorií managementu, neboť souhrn všech kompetencí není ničím jiným než lidským kapitálem (Veteška a Tureckiová, 2008b, s. 24).

Výraz kompetence do manažerské praxe poprvé zavedl v roce 1982 americký profesor Richard Eleftherios Boyatzis, v současné době uznávaný odborník na problematiku chování a kompetencí. Uvedl do praxe obecný kompetenční model a formuloval, co od něj lze čekat. V jedné ze svých publikací uvedl, že kompetence lze v podstatě přirovnat k vlastnostem (rysům) člověka, které jsou nezávislé na situaci. (Boyatzis, 1982, s. 12)

Boyatzis byl sice prvním člověkem, který pojem kompetence použil a dále s ním pracoval, nebyl však prvním, kdo tento nápad využil. Byla to FBI, která počátkem 70. let minulého století začala sestavovat behaviorální profily pachatelů, protože se jí neosvědčilo klasické psychologické profilování. Policisté se zajímali o to, co vše musí pachatel umět, aby mohl určitý trestný čin spáchat a nepřikládali zbytečně důraz jen tomu, jakou má pachatel osobnost. Tento systém využívání kompetence se přenesl i do dnešní praxe. (Hroník, 2007a, s. 274)

Bylo zjištěno, že kompetence na rozdíl od rysů člověka nemají stabilní povahu. Je-li někdo extrovertem či introvertem, pravděpodobně jím zůstane po celý rok pracovní praxe. Umí-li však někdo jednat s lidmi, jedná se o určitý vzorec chování, který lze dále rozvíjet. Kompetence lze tedy oproti osobním charakteristikám (které se mění obtížně) rozvíjet. Kompetence představují vhodné výběrové kritérium. (Hroník, 2007a, s. 274)

Hroník (2007b, s. 61) vymezuje kompetence jako soubor (tr) znalostí, dovedností, zkušeností a vlastností pomáhající dosáhnout potřebný cíl. Zabývá se řízením podle kompetencí.

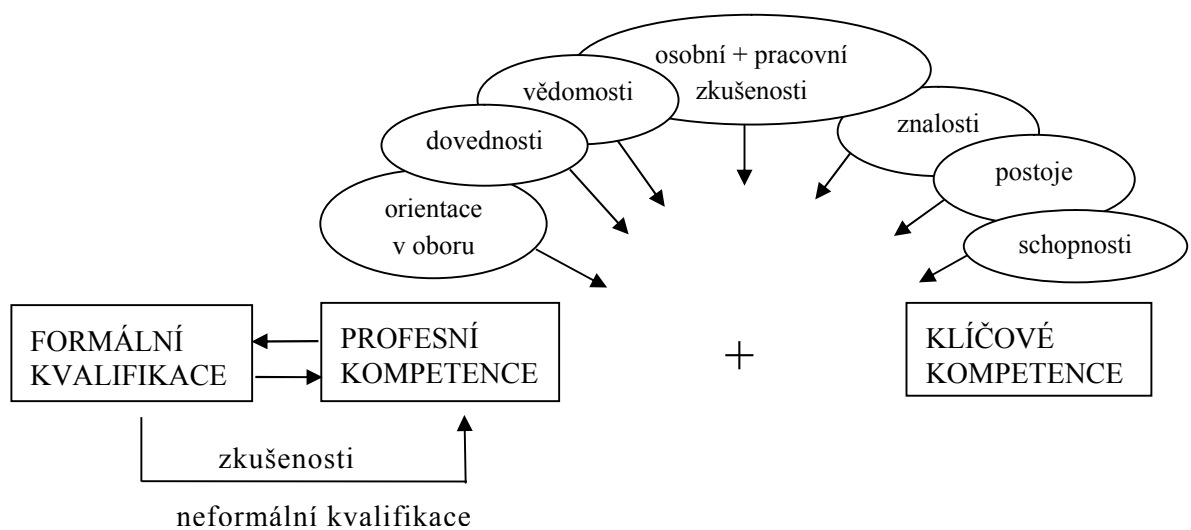
Vezmeme-li v úvahu zmíněné myšlenky, že souhrn kompetencí tvoří lidský kapitál a kompetence lze dále rozvíjet, dojdeme k závěru, že základnou pro růst lidského kapitálu je vzdělání a vzdělávání (Veteška a Tureckiová, 2008b, s. 24).

1.2 Profesní a klíčové kompetence

Od všeobecného pojmu kompetence zaměříme svou pozornost na konkrétnější termín profesních kompetencí. Profesor Rudolf Kohoutek (© 2005-2014) jednoduše vysvětluje jejich význam jako „klíčové znalosti, dovednosti a návyky získané příslušným vzděláním a praktickými zkušenostmi důležité pro dané povolání.“ V různých odborných publikacích týkajících se kompetencí se spolu s profesními kompetencemi často vyskytuje pojem klíčové kompetence. Pokusíme se je navzájem rozlišit a uvést jejich definice z pohledu jednotlivých autorů podle toho, na který z nich kladou ve svých pracích větší důraz.

Zásadní rozdíl mezi profesními a klíčovými kompetencemi přehledně popisují autoři Kalousková a Vojtěch (2008, s. 6-7), podle kterých jsou profesní kompetence „úzce svázané s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání.“ Naproti tomu „klíčové (přenositelné) kompetence jsou takové znalosti, schopnosti a dovednosti, které se jeví jako nezbytné pro úspěšné uplatnění nejenom na trhu práce, ale i v běžném životě.“ Z toho usuzují, že v současné době v souvislosti se změnami na trhu práce roste význam klíčových kompetencí, které umožňují pracovníkům a zaměstnavatelům větší flexibilitu při změnách různých profesí a odborných úkolů. Nepřímo tím kladou důraz na klíčové kompetence, které jsou podle nich předpokladem pro dosažení kvalifikací přesahujících jednotlivé konkrétní profese.

Veteška (2010, s. 112) tyto tři pojmy zahrnuje do vztahů na následujícím obrázku.

Obr. 1. Nové pojetí kvalifikací založených na získávání klíčových kompetencí (Veteška, 2010, s. 112).

Podle tohoto přístupu jsou kvalifikace formovány nejen profesními, ale také klíčovými kompetencemi.

Nevýhody univerzalistických přístupů podle klíčových kompetencí popsal Mlčák (2005, s. 36-37) na základě studia zahraniční odborné literatury (Martens v r. 1974, Belz a Siegrist v r. 2001). Tito autoři se dle jeho výzkumu snaží zobecnit a identifikovat sady klíčových kompetencí (metakompetencí), které mají univerzální platnost z pohledu efektivní výkonnosti v mnoha různých profesích. Snaží se tak harmonizovat nejvýznamnější požadavky trhu práce s požadavky lidí na žádané pracovní uplatnění. Podle této teorie navrhli šest klíčových kompetencí od nejvýznamnějších k méně významným:

1. Schopnost komunikovat a kooperovat.
2. Řešení problémů a kreativita.
3. Samostatnost a výkonnost.
4. Schopnost přijmout odpovědnost.
5. Schopnost přemýšlet a učit se.
6. Schopnost zdůvodňovat a hodnotit

Účelem je definovat klíčové kompetence jako vědomosti a schopnosti umožňující zastávat množství pracovních pozic a funkcí, ale i zvládat měnící se životní požadavky. Mlčák kritizuje tento kompetenční přístup kvůli vysokému stupni obecnosti a nespecifičnosti. S tímto jeho tvrzením plně souhlasíme. Na první pohled je preferování klíčových kompetencí logicky zdůvodněno požadavky doby, ve které se člověk učí celý život a často střídá zaměstnání a někdy i profese. Na druhou stranu, všechny klíčové kompetence nelze od sebe jednoznačně oddělit a rozvíjet jenom některé z nich, protože všechny spolu nějak souvisí a navzájem se podporují. Z tohoto důvodu a dle našeho názoru je snaha popsat klíčové kompetence jenom charakteristika obecných kvalit člověka z různých pohledů.

Výše zmíněný příklon k profesním kompetencím zdůrazňuje také doc. Jaroslav Mužík (2007, s. 1), který je „jednoznačně názoru, že kompetence lze posuzovat a v praxi efektivně rozvíjet jen ve spojení s typovou (konkrétní) pracovní pozicí, rolí a očekávaným jednáním a chováním.“ Dle jeho definice je profesní kompetence schopnost pracovníka a vnitřní motivace zastávat konkrétní pracovní pozici, hrát pracovní role a dosahovat požadovaný pracovní výkon.

1.3 Kompetence pedagogického pracovníka

V souladu s cílem diplomové práce a závěrem předchozí kapitoly se zaměříme na profesní kompetence pedagogického pracovníka a pedagoga volného času. Kdo je pedagogickým pracovníkem a jaké by měl mít profesní kompetence?

Pedagogickým pracovníkem je dle zákona o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. „ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb“ (Zákon č. 563/2004 Sb., aktuální znění k 1. září 2012, § 2).

V bodě (2) § 2 tohoto zákona jsou vyjmenovány profese, které vykonávají přímou pedagogickou činnost: učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně a vedoucí pedagogický pracovník.

Nejpočetnější profesní skupinou z vyjmenovaných jsou bezesporu učitelé. Teorie profesních kompetencí je nejobsáhleji zpracovaná právě pro tyto pedagogické pracovníky. V následujícím textu proto budeme vycházet mimo jiné z odborné literatury, která byla uvedena prvotně pro učitele s předpokladem, že podstatná část z uvedených poznatků a kontextu je platná také pro jiné pedagogické pracovníky, obzvláště pedagogy volného času.

Význam profesních kompetencí pro učitele zdůrazňuje Vašutová (2004, s. 92), která v definování struktury kompetencí vidí přínos pro profesionalizaci učitelů, jejich hodnocení a profesní identitu. Profesní kompetence jsou podle ní (Vašutová, 2004, s. 99-100) základem pro vytvoření profesního standardu, který nezbytné kompetence definuje a konkretizuje požadované kvality učitele. Tím se standard stává měřítkem kvality.

Vašutová (2004, s. 105-109) formuluje sedm oblastí kompetencí (zkrácená verze):

1. Předmětová/oborová - systematické znalosti aprobačního oboru.
2. Didaktická a psychodidaktická – strategie vyučování a učení.

3. Pedagogická – výchova a vzdělávání, rozvoj individuálních kvalit.
4. Diagnostická a intervenční – rozpoznání sociálně patologických projevů.
5. Sociální, psychosociální a komunikativní – efektivní způsoby komunikace.
6. Manažerská a normativní – organizační schopnosti a administrativa.
7. Profesně a osobnostně kultivující – profesní etika a filozofie výchovy.

Ve své dřívější práci Vašutová (2002, s. 27-30) odvozuje profesní kompetence učitele od cílů vzdělávání a funkcí školy. Pro formulaci vzdělávacích cílů je využit tzv. Delorsův koncept „čtyř pilířů“ vzdělávání, uplatnitelný na všech stupních vzdělávacího systému a v celoživotním učení. Tento model profesních kompetencí je dle Vašutové aplikovatelný po různé kategorie učitelů a dalších pedagogických pracovníků s tím, že se pouze mění jejich preference a rozsah. Spojení cílů vzdělávání a funkcí školy je následující:

Cíle vzdělávání

Funkce školy

Učit se poznávat	=	Kvalifikační
Učit se žít společně s ostatními	=	Socializační
Učit se jednat	=	Integrační
Učit se být	=	Personalizační

Tento model Vašutová dále rozpracovává, zde ho ale neuvádíme, protože je do značné míry podobný předchozímu modelu z roku 2004. Důležitým poznatkem je, že osobní kompetenci nelze přesně definovat ani formálně prokazovat.

Požadavky na vzdělání pedagoga volného času pomocí kompetencí vymezuje Vážanský (2001, s. 120) na základě práce podle německého autora Opaschowski (1987, s. 205). Je to těchto pět kategorií:

1. Základní kompetence: pedagogika volného času, psychologie volného času, sociologie volného času, ekologie volného času, výzkum turistiky, medicína volného času a turistiky, podnikové hospodářství, marketing, management, právo.
2. Odborná kompetence: řemeslné, umělecké, sportovní nebo herní praktické zkušenosti a vzdělání, osobní vzdělávací těžiště (například sport, hra a divadlo, hudba, technika, fotografie, video, jazykové znalosti, praktické zkušenosti jako vedoucí

skupin mládeže, vedoucí kursu ve vzdělávací práci dospělých, vedoucí cvičení ve sportu).

3. Vlastní kompetence: empatie, schopnost kontaktu, skupinové pedagogické schopnosti, pozitivní myšlení, sebedůvěra, osobnostní schopnosti, tvořivost, pružnost, schopnost improvizace, laskavost, radost ze života, výdrž, trpělivost, vytrvalost, sebedisciplína, schopnost iniciativy, motivační způsobilost, žádoucí osobnost, prospěšné zvláštní duševní schopnosti.
4. Metodické kompetence: organizační způsobilost, koordinační schopnost, veřejná práce, reklama, účetnictví, osobní ručení, financování, pojišťovací znalosti.
5. Oborová kompetence: hospitace, praktika, kursy, mimouniverzitní doplňkové vzdělání, další vzdělávání vlastní praxí.

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 157-159) rozdělují kompetence ve vzdělávacích programech škol podle oblastí schopností a dovedností absolventů různých typů vzdělávání:

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problémů
3. Komunikativní kompetence
4. Sociální a personální kompetence
5. Kompetence občanské, činnosti, a k pracovnímu uplatnění
6. Kompetence k trávení volného času

Poslední kompetence definují v následujících bodech:

- umět účelně trávit volný čas
- orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času
- umět si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic
- rozvíjet své zájmy v organizovaných a individuálních činnostech
- rozvíjet schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací
- umět odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času

Novinkou z oblasti profesních standardů je Standard studia pedagogiky k získání kvalifikace pedagoga volného času, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2013). Tento kurz je definovaný požadovanou dotací 120 hodin výuky a studium je určeno pro pedagogické pracovníky, kteří získali minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou. Studium se ukončuje obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení o odborné kvalifikaci pedagoga volného času a asistenta pedagoga. Absolvent dosáhne znalosti a dovednosti v oblasti pedagogiky a psychologie, které jsou předpokladem pro výkon činnosti pedagoga volného času vykonávajícího komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání. Obsah studia (prakticky ho můžeme považovat za profesní standard pro pedagogy volného času) tvoří následující tematické okruhy:

1. Základy sociální pedagogiky a psychologie. Dynamika skupiny.
2. Základy pedagogické psychologie. Aplikovaná psychologie – osobnost.
3. Obecná didaktika – základy a vzhled do problematiky.
4. Sociální interakce a sociálně psychologické profesní dovednosti pedagoga. Komunikativní dovednosti.
5. Právní předpisy a jejich aplikace.
6. Osobnostní a sociální rozvoj/osobnostní a sociální výchova (OSV).
7. Základy obecné pedagogiky, pedagogiky volného času. Zážiteková pedagogika.
8. Teorie výchovy.

Pro úplnost je potřeba uvést, že kurzy pořádají akreditovaná školící centra a aktuální cena se pohybuje kolem 9000 Kč s harmonogramem výuky v měsících září až květen.

Aktuální znění standardu z prosince 2013 (verze 120 hodin) uvádíme v příloze P I této diplomové práce. Ministerstvo školství ho eviduje pod číslem č. j. MSMT-42447/2013.

1.4 Způsoby nabývání a rozvíjení profesních kompetencí

Doc. Jaroslav Mužík (2007, s. 2-3) koncepčně rozděluje hlavní oblasti podpory a rozvoje profesních kompetencí následovně:

1. Další vzdělávání dospělých – chápe jako proces, v němž si člověk prostřednictvím vyučování osvojuje soustavu poznatků a činností, kterou vnitřním zpracováním přetváří ve vědomosti, dovednosti a návyky.
2. Učení – chápe jako proces individuálního zlepšování a zdokonalování a na straně druhé jako proces „uchopení“ reality (vytváření a znovuvytváření této reality). Z toho vyplývá dvojitá učební strategie - Learning by doing (učení se činností) a Doing by learning (jednání skrze učení).
3. Výcvik – chápe jako proces zaměřený na prohlubování, upevňování dovedností a profesních návyků, který je zpravidla zaměřen na výkon pracovní pozice a pracovních rolí.
4. Koučování – chápe jako určitý přístup zaměřený na zvyšování výkonnosti pracovníka, který vychází z uvolnění jeho potenciálu. Základními kameny koučinku je orientace na cíl, vedení pozitivního rozhovoru mezi koučem a koučovaným, rozhodnutí o určité behaviorální změnu a realizace této změny.

Jarošová a Lorencová (2007, s. 78) poukazují na to, že poznání nelze jednoduše předat a podle konstruktivistických teorií velkou část svého individuálního vědění (kompetenci, moudrost) sami aktivně budujeme (konstruujeme). Jinými slovy, nelze se profesní kompetence jednoduše formálně naučit a větší úlohu hraje praxe, kterou si každý musí zažít sám.

Nejrozšířenějším a nejobecnějším způsobem nabývání a rozvíjení profesních kompetencí je vzdělávání ve všech jeho formách. Protože se profesní kompetence bytostně dotýkají konkrétních profesí, které se realizují v institucích, firmách a podnicích, pojednáme teď krátce o firemním vzdělávání.

Pojem firemní (podnikové) vzdělávání v sobě zahrnuje zvyšování, získávání, prohlubování a udržování kvalifikace zaměstnanců, rozvoj jejich kompetencí. Je součástí dalšího profesního vzdělávání, které v sobě zahrnuje všechny formy profesního a odborného vzdělávání v průběhu aktivního pracovního života poté, co člověk ukončí odborné vzdělávání a přípravu na povolání ve školském systému (Fialová a Fiala, 2009, s. 112). Hana Bartoňková

(2010, s. 11) uvádí zjednodušenou definici firemního vzdělávání, ve které tvrdí, že se jedná o „hledání a následné odstraňování rozdílu mezi tím, co je, a tím, co by mělo být, co je žádoucí“.

Podle Koubka (2007, s. 235) můžeme v systému formování pracovních schopností člověka rozlišit tři oblasti:

- oblast vzdělání, kam spadají základní všeobecné znalosti a dovednosti, jejichž získání zajišťuje obvykle školský systém,
- oblast kvalifikace, sem spadá odborná profesní příprava zahrnující základní přípravu na budoucí povolání, pracovní orientaci, doškolení, přeškolení a profesní rehabilitaci,
- a oblast rozvoje, tedy oblast dalšího vzdělávání, rozšiřování kvalifikace, formování osobnosti jedince obecně; oblast rozvoje je více orientována na kariéru pracovníka než na momentálně vykonávanou práci – formuje se zde spíše lidský potenciál než kvalifikace jako taková.

Firemní vzdělávání v sobě zahrnuje dílčí aktivity pouze ze dvou posledně jmenovaných oblastí, jedná se o:

- prohlubování kvalifikace (doškolení), jehož součástí je pokračování odborné přípravy v oboru, ve kterém člověk působí,
- rekvalifikace (přeškolení), na jehož základě jsou formovány pracovní schopnosti člověka směřující k osvojení si nového povolání,
- profesní rehabilitaci – jedná se o rozvoj schopností zaměstnanců při jejich opětovné zařazení do pracovního poměru,
- a zvyšování kvalifikace. (Bartoňková, 2010, s. 17)

Za hlavní úkoly firemního vzdělávání je považováno zajišťování podélné a příčné flexibility. Tuto terminologii používá Koubek (2007, s. 233), který vysvětluje, že podélnou, neboli longitudinální flexibilitou je označováno přizpůsobování pracovních schopností zaměstnanců měnícím se požadavkům pracovního místa. Jedná se o flexibilitu v rámci pracovního místa. Podélná flexibilita je podle uvedeného autora hlavním úkolem firemního vzdělávání. Rozšiřování pracovních schopností, které je součástí příčné neboli transverzální flexibility a kompetentnosti zaměstnanců tak, aby zvládali znalosti a dovednosti k vykonávání dalších (jiných) pracovních míst, je dle Koubka vedlejším produktem firemního vzdělávání.

Bartoňková (2010, s. 19) doplňuje, že v praxi se první úkol (tedy zajišťování podélné flexibility) váže velice často na změnu technologií, legislativy, na příchod nových trendů v oboru a podobně, zatímco druhý úkol bývá často provázán s kariérovým plánováním a se změnami v organizační struktuře společnosti.

Firmy, které realizují firemní vzdělávání, jsou v praxi označovány za učící se organizace. Koncept učící se organizace naplňuje ideu znalostní společnosti, jak je odborníky označována současná etapa vývoje lidské společnosti. Truneček (2003, s. 25) vysvětluje podstatu fungování znalostní společnosti jako společnosti, pro kterou nabývá zásadní význam vytváření, vyhledávání a uchovávání informací a práce s nimi.

Firemní vzdělávání může samozřejmě probíhat několika různými způsoby. Výběr způsobu vzdělávání je zpravidla určován cíli, kterých je třeba dosáhnout, navíc také určí didaktickou formu, metody a techniky, na základě kterých vzdělání probíhá.

Organizační rámce výuky jsou určovány výběrem tzv. didaktické formy (komplex didakticko-organizačních opatření), mezi které patří:

- Přímá výuka, při které má účastník kontakt s lektorem, která ale klade poměrně vysoké nároky na čas a organizaci.
- Kombinovaná výuka, která vznikla ve snaze zvyšovat podíl individuálního studia na celém objemu vzdělávání a probíhá formou individuálně řízeného studia.
- Distanční vzdělávání je založena na samostudiu za pomoci metodicky (speciálně) zpracovaných materiálů. Při této formě výuky je student vzdálen od učitele, často se jako klasický příklad distančního vzdělávání uvádí e-learning.
- Terénní vzdělávání, které zahrnuje všechny prvky již jmenovaných forem výuky, ale probíhá ve specifických podmínkách, převážně mimo rámec standardních vzdělávacích řízení a institucí, tedy v terénu (krátkodobé internátní kurzy, studijní zájezdy, konference). (Mužík, 1998, s. 114)

Bartoňková (2010, s. 151) upozorňuje, že při výběru konkrétní formy vzdělávání hraje roli nejen kritérium didaktické (tj. umožnění účastníkům soustředit se na výuku, naučit se v daném čase co nejvíce), ale také kritérium ekonomické, vztahující se k hospodárnému využívání nákladů spojených s uvolňováním účastníků z pracovního procesu, jejich ubytování a cestování. Každá forma výuky se realizuje prostřednictvím vhodných metod. Těch existuje celá řada a jejich výběr souvisí s charakterem učebních cílů, s charakterem obsahu

výuky, se složením účastníků vzdělávací akce, se stupněm jejich aktivizace, s fází učebního procesu a s dalšími rámcovými podmínkami (časová náročnost, prostorové podmínky).

V důsledku vytváření učícího se prostředí (učící se společnost) a v důsledku individualizace lidských potřeb obecně, se v oblasti didaktiky dalšího vzdělávání objevují nové trendy, které určují způsoby výuky. Tyto trendy shrnuje Mužík (2012):

1. Samotná výuka se posouvá směrem od simulace k řešení skutečných problémů účastníků. Mužík tuto skutečnost vysvětluje tím, že metody simulace jsou dnes zastaralé, považují se již za klasické a nedostačující. Podle tohoto odborníka simulovat určité situace dnes již nestačí, realita si vynucuje používání jiných metod, které řeší skutečné problémy účastníků výuky. Důsledkem tohoto přístupu je lepší praktické využití získaných poznatků
2. Zapracování e-learningu do didaktických struktur. Souvisí samozřejmě s šířením informačních a komunikačních technologií do všech oblastí lidského života, tudíž i do oblasti vzdělávání. ICT poskytují nástroje, aby se studenti stali spolutvářci vzdělávání, nikoliv pouhými konzumenty, e-learning umožňuje individualizaci ve strukturování vlastního učení, což souvisí s názorem, že elektronické vzdělávání představuje nástroj demokratizace vzdělávání.
3. Rozvoj smíšeného učení (kombinované formy vzdělávání). Z hlediska vzdělávacích institucí působících v dalším vzdělávání i účastníků vzdělávacího systému samotných se jedná o efektivní systém výuky. Pro společnosti hraje klíčovou roli zřejmě snižování nákladů ve vzdělávání zaměstnanců.
4. Edukační aktivity typu Out-door a Teambuilding. Zážitekové vzdělávání, při kterém se lidé učí z důsledků vlastního jednání. Je oblíbené proto, že využívá tvůrčí postupy, lidé preferují učení prostřednictvím prožitků spíše, než formou systematického shromažďování informací.
5. Vytváření vzorových vzdělávacích programů a projektů, zavádění vzdělávacích modelů. Tato skutečnost je důsledkem poptávky po transparentnosti kvalifikace a uznávání získaných kompetencí, souvisí se standardizací akreditací a certifikace ve vzdělání.
6. Vysoká otevřenost a diferenciací vzdělávacích aktivit. Tento trend reprezentuje zaměření na individuální potřeby.

2 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je pojem, ke kterému lze přistoupit různými způsoby. Například Kohnová (2001, s. 36) jej vysvětluje jako dlouhodobý institucionálně koordinovaný proces, který se odvíjí v průběhu celého profesního působení pedagoga. Podle této autorky jsou tak po celou dobu profesní kariéry pedagogů rozvíjeny nejen profesní, ale také osobnostní kompetence.

Autory, kteří pojem další vzdělávání pedagogických pracovníků přibližují nejvíce praxi, jsou Lazarová a Prokopová (2004, s. 261). Tvrdí, že tento druh vzdělávání je možné chápat jako jednu z možností podpory rozvoje pedagogů formou organizovaných programů, které jsou určeny pro přímou práci s dětmi. Výzkumné šetření, které autorky provedly, ukázalo, že pojem další vzdělávání pedagogických pracovníků samotní pedagogové spojují s profesním rozvojem, s rozvojem sebe samých, ale také se získáním dovedností, které mohou využívat v praxi.

Průcha, Walterová a Mareš (2003, s. 36) upozorňují, že další vzdělávání pedagogických pracovníků má dvě hlavní funkce - standardizační a rozvojovou. První z nich se týká zajišťování stálé kvality a úrovně stávajícího vzdělávacího systému, druhá podpory rozvoje a inovací tohoto systému.

Forem, prostřednictvím kterých je další vzdělávání pedagogických pracovníků uskutečňováno, existuje mnoho, a mnoho autorů (např. Kohnová, 2001, s. 36) upozorňuje, že je složité je od sebe odlišit, nebo je nějak kategorizovat. Lze rozlišovat dva základní směry, a sice kvalifikační postgraduální vzdělávání, které se realizuje formou rozšiřujícího studia, doplňujícího či specializačního studia, a průběžné studium, které se realizuje prostřednictvím různých přednášek, seminářů, kurzů, letních škol či dílen.

Lazarová (2008, s. 23) vychází z výzkumu, který mezi pedagogy provedla, a tvrdí, že mezi formy dalšího vzdělávání, které si pedagogové spontánně vybavili, patří kurzy a semináře poskytované vnějšími subjekty, studium literatury, diskuse a výměna zkušeností s kolegy, informace z veřejnoprávní televize a z internetu, hospitace kolegů ve třídě, návštěvy výstav a podobně. Představy samotných pedagogů o tom, jak probíhá další vzdělávání, tedy překračují rámec obecně uvažovaných forem, jakými jsou přednáška, školení, seminář či kurz.

Hovoří-li se o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, je třeba také uvést, v jakých institucích se realizuje. Samozřejmě i zde lze uvažovat několik rozlišovacích kritérií, jako

je například místní příslušnost (místní vzdělávací zařízení, regionální vzdělávací zařízení a centrální vzdělávací zařízení). Zřejmě nejbližší praxi je ale rozdělení vzdělávacích zařízení na:

- akademická a státní pracoviště, kam spadají vysoké školy a jejich fakulty, specializovaná pracoviště při vysokých školách, a pedagogická centra, přičemž hlavním představitelem státních institucí je Národní institut pro další vzdělávání,
- komerční agentury,
- neziskové subjekty.

K posledním dvěma druhům vzdělávacích zařízení se vyjadřuje Starý (2007), který kritizuje činnost komerčních agentur, neboť je přesvědčen, že v dlouhodobém horizontu dávají přednost nabídkám soukromých firem na vzdělávání svých pracovníků na úkor kvality vzdělávání pedagogů. Naopak neziskové subjekty podle tohoto autora za dobu svého působení vykonaly mnoho užitečného. Jako příklad uvádí autor projekt „Dokážu to?“, který byl realizován v rámci Operačního programu rozvoje lidských zdrojů ve Zlínském kraji a jeho cílem bylo podpořit přípravu a postupné zavádění rámcového vzdělávacího programu a školních vzdělávacích programů orientovaných na rozvoj klíčových kompetencí podporujících zaměstnatelnost a flexibilitu absolventů.

Vážanský (2001, s. 121-122) poukazuje na to, že žádná příprava nemůže plně kvalifikovat potenciálního pracovníka vzhledem ke značné variabilitě profesních požadavků. V široce rozvětvených oborech s rozmanitou škálou uplatnění dominuje takový druh pracovníka, který disponuje vysoce kvalifikovanou a všeobecně praktickou kompetencí, a který se plně ztotožnil se svým povoláním. Problematika profesní přípravy pedagogů volného času vychází z curricula volného času, požadavků na zařazení adepta volnočasového povolání. Varuje ale před možnou situací, kdy si zájemce o rozšíření vzdělání iniciativně a „od oka“ vybírá své budoucí zaměření a pak často dochází k trapnému zklamání z nepřiměřeného rozhodnutí již na začátku profesionální dráhy. Dále pak zdůrazňuje nejdůležitější princip volnočasového pedagogického vzdělání, kterým je svoboda a volnost povzbuzující k iniciativě a vlastní odpovědnosti.

2.1 Legislativa v ČR

Vzdělání a vzdělávání pedagogických pracovníků a pedagogů volného času je legislativně zakotveno v zákoně a vyhlášce, které jsou předmětem následujících podkapitol.

2.1.1 Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

Základním zákonem vymezujícím předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém je zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v aktuálním znění k 1. září 2012. Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005.

Už jsme se s ním v této práci setkali v kapitole 1.3 při vysvětlení pojmu pedagogický pracovník. Zákon dále uvádí v § 3 obecné předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka (právní způsobilost, odborná kvalifikace, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a znalost českého jazyka). V dalších paragrafech popisuje kvalifikační požadavky na pedagogy v jejich různých pracovních pozicích.

V § 17 je uvedeno, jakými druhy vzdělání získává odbornou kvalifikaci pedagog volného času. Zákon rozlišuje mezi komplexní a dílčí přímou pedagogickou činností. Pro komplexní pedagogickou činnost se odborná kvalifikace nabývá minimálně středním vzděláním s maturitní zkouškou a zároveň vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky. Pro dílčí pedagogickou činnost se odborná kvalifikace nabývá minimálně středním vzděláním s výučním listem a zároveň vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky. Z této formulace požadavků vyplývá důležitost pedagogického celoživotního vzdělávání pro získání minimální odborné kvalifikace pedagoga volného času.

V § 22 se upřesňuje studium pedagogiky z § 17. Pro pedagoga volného času je stanoveno obsahové zaměření na pedagogiku a psychologii.

V § 24 je nařízeno, že pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci. Toto další vzdělávání pedagogických pracovníků se má uskutečňovat na vysokých školách, v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v jiných zařízeních ("vzdělávacích institucích") na základě akreditace udělené ministerstvem, nebo samostudiem. Pe-

dagogickým pracovníkům přísluší volno v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce pro samostudium. Dobu čerpání volna určuje ředitel školy a nevyčerpané volno bez dalších nároků zaniká.

2.1.2 Vyhláška č. 317/2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků

Další příslušnou právní normou je vyhláška č. 317/2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, která nabyla účinnosti dnem 1. září 2005 a byla změněna vyhláškou č. 412/2006 s účinností od 1. září 2006 a vyhláškou č. 329/2013 Sb. s účinností od 1. 11. 2013. Vyhláška doplňuje zákon č. 563/2004.

Tento zákonný předpis stanovuje v § 1 druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, kterými jsou:

- a) studium ke splnění kvalifikačních předpokladů,
- b) studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
- c) studium k prohlubování odborné kvalifikace.

V § 3 Studium pedagogiky se aktuálně doplňují písmena c) a d), které stanovují délku studia pro pedagoga volného času, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost, v délce trvání nejméně 120 vyučovacích hodin (konkrétní standard vydaný Ministerstvem školství je uveden v příloze P I) a pro pedagoga volného času, který vykonává dílčí přímou pedagogickou činnost, v délce trvání nejméně 40 vyučovacích hodin.

Součástí vyhlášky je devět příloh, ve kterých se stanovují kariérní stupně konkrétních pedagogických profesí spolu s popisem činností, odbornou kvalifikací a dalšími předpoklady. Příloha č. 5 k vyhlášce č. 317/2005 stanovuje kariérní stupně pedagoga volného času. Uvádíme ji v příloze P II této diplomové práce.

2.2 Strategie celoživotního učení ČR a její implementační plán

Strategie celoživotního učení ČR je téměř stostránkový dokument, který vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání v roce 2007. Její publikace byla spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. Strategie celoživotního učení ČR je základním dokumentem pro ostatní průřezové a dílčí koncepce a politiky v této oblasti a představuje ucelený koncept celoživotního učení, který byl schválen vládou ČR usnesením č. 761 ze dne 11. 7. 2007.

Hlavním cílem publikace je posloužit jako plnohodnotný zdroj informací jak pro odbornou, tak pro širokou veřejnost. Strategie celoživotního učení ČR je rozdělena do čtyř částí. V úvodu je definováno samotné pojetí celoživotního učení, na které navazuje část analytická. Nejdůležitější je část strategická, kde jsou již definovány potřebné kroky a úkoly, které by měly vést ke zlepšení stávající situace. S tímto úzce souvisí poslední kapitola, která se zabývá provázaností vytyčených strategických směrů a návrhů opatření Strategie celoživotního učení s operačními programy ČR pro období 2007-2013.

Aby se zde vytyčené návrhy a opatření uvedly v praxi, připravovalo MŠMT ve spolupráci s dalšími rezorty a zainteresovanými partnery implementační plán strategie celoživotního učení, který měl být dopracován do konce roku 2008, a následně spuštěna její implementace. Dne 5. 1. 2009 schválila vláda usnesením č. 8 Implementační plán Strategie celoživotního učení, ve kterém byla Strategie CŽU doplněna o řadu konkrétních prováděcích opatření, kterými budou její cíle v období 2009 – 2015 naplňovány.

Strategie CŽU zahrnuje volnočasové aktivity pro děti a mládež do oblasti neformálního vzdělávání, které je zaměřeno na získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou respondentovi zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění.

Pro děti a mládež je též velmi důležité zájmové vzdělávání. Pro jeho odpovídající analýzu nejsou ovšem k dispozici relevantní data. Je to způsobeno především velkou pestrostí poskytovatelů – občanských sdružení, středisek volného času a dalších subjektů, stejně jako vysokým věkovým rozptylem účastníků tohoto vzdělávání. To začíná již v dětském věku prostřednictvím mimoškolních aktivit v oddílech či klubech dětí a mládeže, zájmových kroužcích apod. Právě zde je Česká republika ve srovnání s Evropou tradičně silná. Průzkumy ukazují, že pouze cca 10 % dětí ve věku 8–14 let nemá žádnou zájmovou činnost, většina z nich má spíše 2–3 zájmové aktivity v týdnu. Při výběru, v němž mají největší

slovo rodiče, hraje velký význam přínos, užitečnost pro dítě a pro jeho uplatnění v životě. Avšak prestiž poskytovatelů tohoto vzdělávání, jimiž jsou převážně dobrovolníci, je nízká, stejně jako uznávání jejich kompetencí získaných neformálním vzděláváním. V současné době však existuje již možnost získání i vysokoškolské kvalifikace ve studijním programu sociální pedagogika nebo pedagog volného času.

Ze SWOT analýzy současného stavu rozvoje CŽU autoři vyvozují příležitost zvýšení poptávky po volnočasových aktivitách dětí, mládeže i dospělých, která umožní jejich další rozvoj.

V návrhu opatření na podporu rozvoje CŽU pro oblast počátečního (všeobecného a odborného) vzdělávání v části C) jde o rozvíjení mimoškolní aktivity a zájmových činností žáků. Příslušná ministerstva (školství, práce, zemědělství, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu) odpovídají za cíl podporovat spolupráci škol a školských zařízení s nestátními neziskovými organizacemi a dalšími institucemi organizujícími výchovu ve volném čase a pečovat o další rozšíření jejich nabídky včetně volně přístupných aktivit jako prevence sociálně patologických jevů.

Tento návrh opatření byl dále rozpracován v Implementačním plánu Strategie celoživotního učení. Návrhy týkající se volnočasových zařízení se nachází v části 1. C. 2, kterou uvádíme v příloze P III této diplomové práce. V bodě e) je zde stanoveno návrhové opatření pro doplnění systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků postupně do roku 2012.

3 STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU – OSTROV RADOSTI

Informace uvedené v této kapitole jsou důležité pro pochopení kontextu pedagogické činnosti pracovníků Střediska volného času, kteří jsou objektem výzkumu v praktické části diplomové práce. Autorka čerpala z aktuálních webových stránek SVČ, výroční zprávy za rok 2013 a hlavně z vlastních zkušeností z období od února 2009 do října 2012, kdy pracovala v tomto SVČ na pozici pedagoga volného času.

3.1 Charakteristika zařízení

Středisko volného času – Ostrov radosti (dále jen SVČ) je organizační složka Statutárního města Zlína v souladu s ustanovením § 84, odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, zřízená za účelem zajištění výchovně vzdělávacích aktivit pro neorganizované děti a mládež z převážně sociálně znevýhodněného prostředí (rizikových skupin) s cílem nabídnout jim kvalitní formy trávení volného času a tím působit především v oblasti nespécifické primární prevence rizikových projevů chování. Středisko vzniklo v říjnu roku 1999.

Poloha SVČ byla zvolena v lokalitě Zlín – Letná, kde jsou ve větší míře koncentrovány sociálně slabší rodiny. Je to bývalá budova Mateřské školy na Kotěrově ulici 4395. Prostory pro zájmové činnosti jsou umístěny v prvním patře budovy. Patří k nim dvě hlavní třídy, ke každé třídě jsou přidruženy menší místnosti, které slouží převážně k pohybovým aktivitám. U hlavních tříd se nachází dvě další místnosti, v jedné jsou počítače s internetovým připojením pro klienty a ve druhé je keramická dílna. V ostatních místnostech jsou umístěny tři malé kanceláře pedagogického personálu a kuchyňka. V přízemí budovy sídlí Základní umělecká škola zřízena soukromým subjektem. Za budovou je pozemek zahrady.

Činnost uvedeného zařízení je koncipována tak, aby byla zajištěna kvalitní forma trávení volného času pro neorganizované děti a mládež ve věku 6-17 let, a to zejména pro ty skupiny dětí a mládeže, které jsou z důvodu své sociální situace nejvíce ohroženy vznikem rizikových projevů chování. Filozofie zařízení se zaměřuje na nespécifickou primární prevenci rizikových projevů chování. Orientuje se na posílení osobnosti a schopnosti člověka, na jeho dovednost umět zvládat a řešit problémy. Vychází z podstaty člověka naplňovat vlastní potřeby, nadání a vede k přirozenému poznání, přičemž dítě nalézá poučení v běž-

ných situacích ze života. Aktivity jsou zajišťovány pedagogickým týmem, který prohlubuje své odborné znalosti a zkušenosti tím, že se neustále dále vzdělává.

Cílem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je dítě (dospívající) odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ,
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů,
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek,
- otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům,
- schopné aktivně přijímat zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity).

Personální obsazení pracovníků SVČ tvoří vedoucí střediska a dvě pedagožky. Popis jejich pracovní činnosti pedagoga volného času je uveden v příloze P IV. Dále sem patří dlouhodobá externí spolupracovnice zaměstnaná na dohodu o pracovní činnosti a dobrovolníci z dobrovolnických center Samari a ADRA, kteří vedou kroužky sportu, tance a kresby.

Středisko udržuje vztahy založené na odborné spolupráci (přednášky, workshopy, besedy, výměna informací, poradenství) s následujícími organizacemi: Samari, o. s.; ADRA, o.p.s.; Základní škola Zlín, Mostní; Dům dětí a mládeže ASTRA Zlín, příspěvková organizace; ONYX Zlín o.p.s.; Krajská pedagogicko-psychologická poradna a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín; Středisko výchovné péče DOMEK Zlín; Probační a mediační služba; Městská policie Zlín; Madio o.s.; Unie Kompas; Občanské sdružení ONŽ - pomoc a poradenství pro ženy a dívky; Centrum pro rodinu Zlín o. s.; Salesiánský klub mládeže Zlín; Centrum poradenství pro rodinné a partnerské vztahy, p. o.; M2M, o. s.; Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Zlín; Charitní domov pro matky s dětmi

v tísni, Odbor sociálních věcí Magistrátu města Zlína – oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Pro děti a mládež je SVC otevřeno ve všední dny od 12:30 do 18:30 a ve dnech školních prázdnin od 8:00 do 16:30. Jednu sobotu v měsíci je SVC otevřeno v dopoledních hodinách. Obvyklá denní návštěvnost klientů se pohybuje kolem 20 dětí, jejich průměrný věk je 12 let. Za rok 2013 bylo celkem uskutečněno 5 335 návštěv klientů.

3.2 Cílová skupina

Středisko volného času Ostrov radosti je zařízení určené pro děti a mládež ve věku mezi 6 – 17 lety. Cílová skupina v roce 2013 byla převážně ze Základní školy Zlín, Mostní a ze spádové oblasti Letná. Jedná se zejména o klienty ze sociálně znevýhodněného prostředí v kombinaci se speciálně vzdělávacími potřebami (převážně děti s lehkou mentální retardací, nižší inteligencí, projevy syndromů CAN, špatnou pamětí a koncentrací, nízkou sociální, emoční a rozumovou inteligencí, disfunkčním a v mnohých případech afunkčním domácím prostředím). Svůj volný čas tráví mimo SVC nejčastěji v partách potulováním v okolních ulicích a v obchodních střediscích, vysedáváním v parku a na veřejném prostranství. Klienti SVC mnohdy pocházejí z nefunkčních a sociálně slabých rodin, mají výchovné problémy, potíže s učením a docházkou do školy. Mnozí už pravidelně užívají tabákové výrobky a alkohol, dochází k experimentování s marihuanou i dalšími návykovými látkami. Někteří z klientů mají zkušenost s drobnou kriminalitou a dalšími projevy rizikového chování (krádeže v obchodech, projevy vandalismu, výtržnictví, násilí, agresivity, záškoláctví a další), a to už i některé děti mladšího školního věku. Mnohdy klienti nedokáží ani sami rozpoznat, jak neadekvátně a nepatřičně se jejich okolí k nim chová. Snadná manipulovatelnost je příčinou toho, že se mohou stát i obětí přestupku, nebo trestného činu svého blízkého okolí. Klienti nevhodně reagují na různé situace a mají problémy s komunikací. Velká nedůvěra k formálním autoritám (učitelé, výchovní poradci) vede k nesprávnému vyhodnocení a řešení vzniklých situací. Tyto potíže zůstávají a eskalují. U některých klientů je možno se setkat se známkami zanedbávání až týrání.

U mnoha klientů jde vidět, že nejsou ze svého rodinného zázemí zvyklí trávit svůj volný čas aktivně a cílevědomě. Dávají přednost pasivnímu trávení volného času před jakýmkoliv projevy snahy o osobní rozvoj. Někteří klienti mají značné obtíže se zapojením se do nabízených a pravidelných činností tak, aby u ní vydrželi. Nejsou schopni se na danou čin-

nost déle koncentrovat a smysluplně ji dokončit. Svým nevhodným chováním komplikují a narušují činnost těm, kteří mají zájem se aktivně zapojovat.

Příchod a integrace nových klientů z více podnětného prostředí (lépe fungující rodina) je ztížen odlišnými životními podmínkami a rozdíly v rozumové, sociální a emoční oblasti a tudíž i v očekávání a konkrétní praxi trávení volného času.

Vzhledem k poslání zařízení – prevence rizikových projevů chování – byla uzpůsobena struktura a koncepce zařízení dle dané cílové skupiny. Je nutný a důležitý individuální přístup, ale není bohužel možný, pokud je v zařízení více dětí všech věkových kategorií. Kvalitní práce s danou věkovou skupinou je možná jenom tehdy, pokud jsou děti rozděleny dle věkových kategorií a budou mít uzpůsoben adekvátní počet podnětů například v podobě vhodně upraveného prostoru pro tuto cílovou skupinu. Tři dny v týdnu je otevřeno pro všechny věkové kategorie a dva dny jsou uzpůsobeny k individuálnějšímu přístupu. V tyto dny lze lépe realizovat nespécifickou, ale i specifickou primární prevenci (formou workshopů a individuálních rozhovorů).

Při první návštěvě SVC klient dostane kartičku, kde je uvedené jeho jméno a škola. Povinností klienta je kartičku při příchodu odevzdat pedagožce a při odchodu ji dostane zpátky. Klienti mají své povinnosti, ale i práva, která jsou zveřejněna ve středisku. Pokud se jimi neřídí, jsou upozorněni na jejich porušení. Jestli pravidla porušují i nadále, musejí ze SVC odejít. Délka zákazu se odvíjí od závažnosti přestupku.

Činnost Střediska volného času se zaměřuje v primární prevenci zejména na tyto projevy rizikového chování klientů:

- záškoláctví
- šikana, násilí
- kriminalita, delikvence, vandalismus
- rasismus a xenofobie
- užívání návykových látek
- zdravý sexuální život
- netolismus a patologické hráčství

- poruchy příjmu potravy

V oblasti rozpoznání a zajištění včasné intervence je činnost SVČ zaměřena zejména v případech:

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí
- ohrožování výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

3.3 Programová nabídka a pořádané akce

Jedná se především o pořádání workshopů na témata spojená s oblastmi rizikového chování, při kterých se účastníkům předkládají informace o škodlivosti a nebezpečí rizikového chování. Mají tedy informační a především varovný charakter. Dále jsou to vědomostní kvízy, testy a hry, besedy a povídání ve skupině i s jednotlivcem na téma, které je pro ně aktuálně důležité. Uskutečňují se návštěvy výstav, muzeí a dalších kulturních akcí. Vše uvedené je pro účastníky realizováno zdarma a je tedy motivací k účasti i pro ty klienty, kteří z důvodů jejich rodinné finanční situace nemohou dané akce navštívit. Aktivity, které jsou ve středisku volného času realizovány, jsou také rozděleny do jednotlivých kroužků s různorodou tematikou, aby co nejvíce byly schopny uspokojit požadavky návštěvníků. Děti si zde mají možnost vybrat, dle nabídky aktuálního dne, který z kroužků by chtěly navštívit a do jakých aktivit by měly zájem se zapojit. V pondělí si mohou děti zasportovat v kroužku s názvem „Sportík“, zatančit si orientální tance v kroužku „Břišních tanců“ anebo se naučit připravit různé druhy jídel v kroužku s názvem „Vaření“, kdy si tato jídla také poté zkonsumují. Úterý a čtvrtek je pak věnován kroužku „Tvoření“ a základům „Práce na PC“. Ve středu mohou děti využít „Doučování“ ve stejnojmenném kroužku a v pátek je možnost navštívit kroužek „Playstation“ a kroužek „Výuka kresby“, kde se děti pod vedením malíře učí technikám kresby. Kromě uvedených kroužků se pravidelně pořádají turnaje a soutěžní odpoledne v rozmanitých disciplínách o ceny.

Na webových stránkách SVČ je také možnost nahlédnout do jednotlivých sekcí, ve kterých se návštěvník může blíže seznámit s obecnými informacemi o dění střediska, aktivitách,

kroužcích a akcích, které aktuálně běží či budou realizovány. Například v sekci pojmenované „stálé nabídky“ nalezneme stolní fotbal, stiga hokej, stolní tenis, elektronické šipky, poslech hudby, 7x PC + internet, fotbalové a florbalové vybavení, pohybové aktivity (cvičení, tanec,...), trampolínu, molitanovou obří stavebnici a tunely, velký bazén s míčky, žíněnky, kuželky, pétanque, hudební nástroje (piano, bubínky, xylofon), play station a X-BOX, deskové hry, maňáskové divadlo, výtvarný ateliér - keramická dílna, batikování, malování na sklo, ubrousková technika, odlitky za sádry, drátkování, potisky na oblečení, možnost využití dataprojektoru, plátna na prezentace a filmotéky, tabule na malování a psaní křídou, relaxační místnost pro domácí úkoly atd.

V průběhu roku se ve SVČ pořádají akce, které nespádají pod hlavní nabídku a to zejména: účast na Dnu Země, návštěvy muzeí, hradů, a zoologické zahrady, májové dny v parku v rámci májového programu Města Zlína, Dny otevřených dveří, Zlínský filmový festival pro děti a mládež, vycházky a hledání pokladů v Areálu zdraví, halloweenská večerní vycházka s DDM ASTRA, prázdniny za humny – výlety, prázdninové nocování s opékáním špekáčků, Mikulášský večírek, posezení u vánočního stroměčku s pohoštěním a poslechem koled, odpoledne plné her a tvoření společně s dobrovolníky programu 5 P, dopolední sobotní akce ve středisku.

Souhrnně se dá říct, že SVČ nabízí svým klientům úplně zdarma:

- kvalitně strávený volný čas
- kroužky dle aktuální nabídky
- besedy na aktuální témata
- příjemné prostředí
- odborný personál
- pomoc s domácími úkoly
- bohatou zábavu
- individuální přístup dle možností střediska
- a hlavně žádnou nudu

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

Vzhledem k malému vzorku potencionálních respondentů jsme se rozhodli pro kvalitativní formu výzkumu. Ve výzkumu budeme při realizaci výzkumného šetření postupovat dle Strausse (1999, s. 42 – 70).

4.1 Vymezení výzkumných cílů

Hlavním cílem výzkumu je charakterizovat požadavky a možnosti rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro potřeby jejich práce se specifickými klienty Střediska volného času.

DÍLČÍ CÍL 1: Zmapovat a analyzovat vzdělání a profesní kompetence pedagogických pracovníků SVČ.

DÍLČÍ CÍL 2: Na základě zjištěné úrovně profesních kompetencí a vzdělávacích potřeb navrhnout pro pedagogické pracovníky vzdělávací a rozvojový plán.

4.2 Vymezení výzkumných otázek

HLAVNÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY:

1. Jaká je úroveň vzdělání a profesních kompetencí pedagogických pracovníků SVČ?
2. Co by měl zahrnovat vzdělávací a rozvojový plán pro pedagogické pracovníky?

DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY:

- a) Jak pedagogičtí pracovníci hodnotí své současné vzdělání a profesní kompetence ve vztahu k činnostem vykonávaným v SVČ?
- b) Jaké nejčastější problémy musí řešit pedagogičtí pracovníci s klienty SVČ?
- c) Jaký mají pedagogičtí pracovníci přístup a možnosti k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?
- d) V jakých oblastech by chtěli pedagogičtí pracovníci rozvíjet své vzdělání a profesní kompetence?

Dílčí výzkumné otázky byly rozpracovány do konkrétních otevřených otázek, které použijeme při rozhovoru. Jejich rozdělení do jednotlivých kategorií dílčích výzkumných otázek je následující.

Úvodní otázky rozhovoru:

1. Vzdělání.
2. Pracovní pozice.
3. Délka zaměstnání v SVČ.
4. Jaké máte praktické zkušenosti s prací s dětmi před nástupem do SVČ?
5. Proč jste se rozhodla pracovat v SVČ? Jaká byly Vaše motivace a důvody?
6. Jaké jsou podle Vás výhody Vaší práce, co se Vám na ní líbí?
7. Jaké jsou podle Vás nevýhody Vaší práce, co se Vám na ní nelíbí?
8. Jaká je hlavní náplň činnosti SVČ?
9. Popište prosím náplň Vaší práce.

Dílčí výzkumná otázka č. 1: Jak pedagogičtí pracovníci hodnotí své současné vzdělání a profesní kompetence ve vztahu k činnostem vykonávaným v SVČ?

Otázky rozhovoru:

10. Jak hodnotíte své současné vzdělání ve vztahu k činnostem, které děláte v SVČ?
11. Jaký přínos má Vaše vzdělání pro práci v SVČ?
12. Využíváte v praxi znalosti a dovednosti získané ve škole?
13. Jak se vyvíjely Vaše praktické zkušenosti s klienty od doby nástupu do SVČ po současnost?
14. Jak hodnotíte své současné profesní kompetence ve vztahu k činnostem, které děláte v SVČ?

Dílčí výzkumná otázka č. 2: Jaké nejčastější problémy musí řešit pedagogičtí pracovníci s klienty SVČ?

Otázky rozhovoru:

15. Popište cílovou skupinu klientů, která pravidelně navštěvuje SVČ.
16. Které kroužky a činnosti jsou mezi klienty nejoblíbenější?
17. Jaké nejčastější problémy musíte řešit s klienty SVČ?

18. Jakou oblast Vaší práce považujete za nejobtížnější?
19. Popište situaci, kdy jste zjistila, že Vaše vzdělání a profesní kompetence nejsou pro řešení dané situace dostatečné.

Dílčí výzkumná otázka č. 3: Jaký mají pedagogičtí pracovníci přístup a možnosti k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?

Otázky rozhovoru:

20. Jaké máte možnosti a přístup k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?
21. Jaký prostor pro rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání Vám poskytuje zaměstnavatel?
22. Jakým konkrétním způsobem prohlubujete své vzdělání a profesní kompetence důležité pro práci v SVČ?
23. Máte vzdělávací plán?
24. Jak často se účastníte vzdělávacích kurzů?
25. Podle jakých kritérií si vybíráte vzdělávací kurzy?
26. Zajímáte se o trendy v oblasti volnočasové pedagogiky a primární prevence?

Dílčí výzkumná otázka č. 4: V jakých oblastech by chtěli pedagogičtí pracovníci rozvíjet své vzdělání a profesní kompetence?

Otázky rozhovoru:

27. Jaký by mohl být přínos Vašeho dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pro klienty SVČ?
28. Kdybyste měla možnost, v jaké oblasti byste se chtěla vzdělávat a rozvíjet své profesní kompetence?
29. Jaké formy rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání by byly pro pedagogické pracovníky nejvhodnější?
30. Kolik času týdně chcete a můžete v pracovní době věnovat dalšímu vzdělávání a rozvoji profesních kompetencí?

31. V jaké oblasti z nabídky volnočasových aktivit byste chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?
32. V jaké oblasti primární prevence rizikových projevů chování byste chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?
33. Existuje konkrétní kurz, který byste chtěla v nejbližší době absolvovat?
34. Uvítala byste vzdělávací plán dobrovolný, nebo závazný?
35. Jaké jsou finanční možnosti SVČ a ochota zřizovatele investovat do dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pedagogických pracovníků?

4.3 Vymezení výzkumného souboru

Výzkumným souborem jsou tři současné zaměstnankyně SVČ – Ostrov radosti, které pracují na pozici pedagogického pracovníka a jejich náplň práce je z velké části totožná. Jejich průměrný věk je 34 let s odchylkou 5 let na obě strany. Konkrétní věk z důvodu zachování anonymity respondentů neuvádíme.

4.4 Metoda sběru dat

Vzhledem k malému vzorku respondentů se jako nejvýhodnější jeví hloubkový polostrukturovaný rozhovor, který zaznamenáme na audio nahrávku pomocí notebooku s mikrofonom a na mobilní telefon pro případ vysokého šumu v nahrávce.

Na rozhovorech s respondenty jsme se dohodly telefonickým hovorem. Díky tichému prostředí a klidnému klimatu byla zvolena místnost ve SVČ, která slouží k setkávání s rodiči klientů, nebo s případnými zájemci o dobrovolnickou činnost. Na těchto rozhovorech byli seznámeni s tématem mé práce a ubezpečeni o anonymitě poskytnutých informací. Také byli srozuměni s tím, že přepisy jejich dat budou prezentovány jako zpracovaný materiál této diplomové práce. Respondenti souhlasili s nahráním rozhovoru, ale jen pro účel přepisu. Na začátku rozhovoru byl respondentům vysvětlen pojem profesní kompetence tak, aby nedošlo k jeho odlišné interpretaci.

4.5 Popis zpracování dat

Respondentům byli pro zajištění anonymity ve výzkumu změněna jména a z tohoto důvodu neuvádíme ani jejich věk. Zaznamenané rozhovory byly přepsány do textové podoby a následně upraveny technikou barvení textů. K vyhodnocení zaznamenaných rozhovorů jsme použili otevřené kódování dle popisu metody od Strausse.

V průběhu otevřeného kódování jsou data podrobně prostudována a na základě jejich vlastností, výskytu a rozsahu rozdělována na samostatné části. Jejich identifikací a vzájemným srovnáváním jsou zjišťovány shody a odlišnosti. Na základě společných znaků nebo charakteristik jsou data označena a shromážděna do jednotlivých kategorií a subkategorií. (Strauss, 1999, s. 42 – 70).

5 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Hlavním úkolem v této části práce bylo zpracování a interpretace výsledků výzkumu. K objasnění výzkumného problému bylo zapotřebí také nalézt odpovědi na jednotlivé dílčí otázky.

Dalším záměrem byla snaha respondentů o sebereflexi, zda projevují zájem o další vzdělávání a rozšiřování svých profesních kompetencí ve vztahu ke specifickým potřebám a postizením klientů navštěvujících SVČ.

5.1 Otevřené kódování

Úkolem této části bylo řádné prostudování a posléze rozčlenění všech získaných dat ze získaných rozhovorů na jednotlivé významové části, ke kterým jsme přidělili charakteristický kód. Poté byly všechny významově podobné části sloučeny do významových celků. Tímto způsobem práce vznikly kategorie uvedeny níže.

1. *Kategorie: Co máme společného*

Tato kategorie na úvod poskytuje rychlý přehled o společných vlastnostech pedagogů SVČ.

Obsahuje kódy:

- vysokoškolské vzdělání
- předchozí praktické zkušenosti s dětmi
- práce s dětmi nás baví
- víme, proč jsme tady

Kód vysokoškolské vzdělání

V úvodním kódu je věnován prostor popisu dosaženého vzdělání zaměstnanců SVČ.

... Vysoká škola, Univerzita Pardubice, ... a dále doplňkové pedagogické studium (paní Jana)

...speciálně pedagogickou andragogiku na univerzitě Palackého v Olomouci... (paní Renata)

...mám vysokou školu pedagogickou, tady ve Zlíně...(paní Táňa)

Kód předchozí praktické zkušenosti s dětmi

V tomto kódu jsou znázorněny poznatky k předchozím praktickým zkušenostem, které měli respondenti s prací s dětmi a mládeží.

...jsem jezdila jako vedoucí na dětské letní tábory a jezdila jsem na školy v přírodě...(paní Jana)

...pracovala jsem jako vedoucí ubytovny, ... měla na starost i děti ... jsem jezdila na tábory jako oddílová vedoucí...(paní Táňa)

Kód práce s dětmi nás baví

Práce s dětmi je především životní naplnění.

...hlavně práce s dětmi je kreativní, že není stereotypní ... (paní Jana)

...chtěla rozšířit vědomosti s prací s dětmi, protože mě lákala vždycky víc, než dospělá populace... (paní Renata)

... tuto práci mám ráda, a že je to moje parketa. ... (paní Táňa)

Kód víme, proč jsme tady

Při práci je nutné znát cíl a zaměření SVČ.

...primární prevence, v podstatě aby se děti netoulaly po venku, ... u nás mají kvalitní vyžití. (paní Jana)

...prevence rizikového chování.... kvalitně trávíly volný čas...(paní Renata)

...věnovat se dětem a vytvářet pro ně volnočasové aktivity...(paní Táňa)

2. Kategorie: Co jsme si odnesly ze školy

Charakterizuje vlastní zhodnocení praktického přínosu dosaženého vzdělání pro tuto pozici.

Obsahuje kódy:

- pozitivní sebehodnocení
- znalosti etopedie a sociální pedagogiky
- praktické znalosti a dovednosti
- umění komunikace

Kód pozitivní sebehodnocení

Oslovené pedagožky pozitivně hodnotí vlastní dosažené vzdělání.

Vzhledem k těm činnostem si myslím, že je to adekvátní. I když mám jinou vysokou školu...

(paní Jana)

... studium té etopedie je velkou výhodou tady při této práci... (paní Renata)

Na můj současný post stačí to, co mám. (paní Táňa)

Kód znalosti etopedie a sociální pedagogiky

Vzhledem k zaměření činnosti SVC pedagožky vyzdvihují význam etopedie a sociální pedagogiky.

Využívám především věci z oblasti etopedie. (paní Renata)

... myslím si, že sociální pedagogika je tady to pravé ořechové... (paní Táňa)

Kód praktické znalosti a dovednosti

Škola jim dala také určité praktické znalosti a dovednosti (klíčové kompetence), které s různou mírou využívají při své práci.

Jo, ale že by to bylo primárně, tak to ne. (paní Jana)

Využívám to při komunikaci s dětmi, při vytváření besed... (paní Renata)

Určitě ano ... Je to takový kompilát všech těch znalostí a dá se to aplikovat tady. (paní Táňa)

Kód umění komunikace

Komunikace s klienty je velmi důležitá a její znalost je přínosem a nutností.

Vysvětlit dětem techniku při nějaké výtvarné činnosti... (paní Jana)

...nejtížnější oblastí je právě ta komunikace jako taková. (paní Renata)

...a i komunikace, dovednosti, přístup k těm dětem. (paní Táňa)

3. Kategorie: Postupné vystřízlivění

Tato kategorie charakterizuje dynamiku získávání profesních kompetencí. Nabýváním praxe ztratil pedagogický pracovník původní iluze a představy o své práci.

Obsahuje kódy:

- představa o práci na jejím začátku
- změna postojů
- pragmatický přístup

Kód představa o práci na jejím začátku

Charakterizuje míru ideálů a představ při vstupu do zaměstnání.

Člověk nastoupil a byl plný iluzí (smích)... (paní Jana)

Určitě je to velký rozdíl, na začátku převažoval soucit... (paní Renata)

Nebyla jsem zvyklá na problémové děti s poruchami chování. (paní Táňa)

Kód změna postojů

Po určitém čase dochází ke změně pohledu na klienty.

... a pak spadly člověku brýle. (paní Jana)

Postupem času jsem však zjišťovala, že je potřeba jim dát mnohem více než je plné břicho... (paní Renata)

... člověk se postupně zapracovává. (paní Táňa)

Kód pragmatický přístup

Aktuální situace v práci s klienty je lepší, očekávání klientů a pedagogických pracovníků je v určitém souladu, lépe se navzájem znají.

Člověk si říká, že to jsou chudáčci, udělal by pro ně první poslední, ale občas jsou to pěkné potvory... aby s člověkem necvičily, oni nasadí psí oči...musím si držet určitý odstup. (paní Jana)

Určitě je to velký rozdíl...(paní Renata)

Je to určitě o něčem jiném... rok od roku je to lepší, protože už mám jakési zkušenosti za tu dobu. (paní Táňa)

4. Kategorie: Kdo jsou naši klienti

V této kategorii charakterizují pedagožky volného času své klienty, kteří nejsou úplně běžní, odlišují se od klientů ve většině jiných středisek volného času. Je to důležité pro poznání toho, co musí pedagog v tomto SVC zvládat, jaké má mít kompetence.

Obsahuje kódy:

- praktická škola
- sociálně slabší rodiny
- problematické chování

Kód praktická škola

V tomto kódu se promítá jeden z rizikových faktorů pro vznik výchovných problémů.

... řekla bych, že takových 80% jsou to děti z praktické školy...(paní Jana)

... nejen s poruchami chování, ale i s mentálním postižením, jsou tu děti z praktické i speciální školy. Je tady opravdu široký záběr. (paní Renata)

Kód sociálně slabší rodiny

Domácí zázemí klientů bohužel také podporuje vznik výchovných problémů.

Naše děti jsou ze sociálně slabších rodin... Jsou to tedy problémové rodiny? Spíš rodiny než děti. (paní Jana)

... je to také o podpoře, pokud mají problémy v rodině ... jestli mi můžeme suplovat tu rodinu, jestli by nebylo lepší, aby zasáhly vyšší instituce....rodina nenaučila základní komunikační dovednosti...(paní Renata)

...hlavní náplň SVČ, je to pro neorganizované děti a mládež ze sociálně slabších rodin... jsou to děti ze sociálně slabších rodin. Tedy primárně, ne všechny. Máme tady děti i z rodin funkčních, ale těch je opravdu málo. Většinou jsou to rodiny disfunkční nebo afunkční... Tyto děti se bohužel ani jinak vyjadřovat neumí. Jsou na to zvyklé z rodiny. (paní Táňa)

Kód problematické chování

Výše uvedené kódy z této kategorie způsobují vznik problematického chování, které je častější a ve vyšší intenzitě než je u dětí běžné.

... většinou takové drobné neshody ... on mi řekl, on mi udělal, on si začal... jsou děti drzé... dostal záchvat, vztekal se tam, vyhrožoval ostatním dětem... akorát tady se trochu porvali... vyhrožoval a měl sklony k sebepoškozování... oni provokují... jsou sprostí, a je to na mě konkrétně a jsou drzí...(paní Jana)

Jedná se o sprostá slovíčka...výchovné problémy...také šikana, kterou děti prožívají i ze strany spolužáků ve škole, ale i samozřejmě zde. Ale jdou rozpoznat počátky, kdy jedno dítě bezdůvodně pleskne druhé...ty děti jsou „jiné“, tak je to složitější. (paní Renata)

To jsou hádky, hádky, věčné hádky mezi dětma. Napadají se, jsou na sebe sprostí, nadávají si a bohužel někdy i pedagožky. ...Fyzicky výjimečně, ale většinou je to verbálně. Opravdu nelichotivé vyjadřování, není to dobré. (paní Táňa)

5. Kategorie: Jak rozvíjíme své profesní kompetence

V této kategorii se dostáváme k jádru problému. Kategorie shrnuje aktuální situaci v rozvoji profesních kompetencí a další vzdělávání pedagogů SVČ.

Obsahuje kódy:

- vlastní výběr

- podpora ze strany zaměstnavatele
- současný vzdělávací plán
- proč to občas nejde

Kód vlastní výběr

Pedagogičtí pracovníci mají volný výběr ve směru vlastního vzdělávání. Sami si určují, co by chtěli studovat a jaké kurzy navštěvovat.

...občas se i zadaří, že nás pošlou na kurz nebo školení, který si vybereme... Většinou si kurzy nebo školení hledáme my, protože si chce člověk rozšiřovat vzdělání, obzory... To je většinou jen to co se mi zrovna líbí, co by mě zajímalo.... (paní Jana)

Je to spíš na osobním zjišťování si, kde probíhají nějaké kurzy, kde jsou nějaké školení, které by pomohly našemu rozvoji pracovních kompetencí. Je to teda spíše na nás... Ale je to v naší osobní režii... (paní Renata)

...pokud si najdeme nějaké školení, tak je nám většinou vyhověno, pokud to není moc drahé. Máme možnost se dále vzdělávat, umožňují pedagožkám, pokud si najdou kurz nebo školení, aby tam šly. (paní Táňa)

Kód podpora ze strany zaměstnavatele

Tento kód objasňuje, jak hodnotí pedagožky podporu vzdělávání a rozvoje ze strany zaměstnavatele.

... na co nás buď pošle vedení, nebo co si sami vybereme, zaměstnavatel nám to zaplatí a mám možnost je využít... v pracovní době, pokud jde o nepřímou práci, tak tam máme prostor k samostudiu...(paní Jana)

... určitě není proti, každá snaha se cení, nadřizená je ráda, pokud se snažíme vzdělávat se dál. (paní Renata)

Pokud si najdu nějaké školení, které nebude stát moc peněz, tak mi to zaměstnavatel umožní. (paní Táňa)

Kód současný vzdělávací plán

Středisko volného času nemá stanovený vzdělávací plán.

Nic mi to neříká, tak myslím, že asi ne. (paní Jana)

Nejsem si vědoma toho, že by byl. (paní Renata)

Ne. (paní Táňa)

Kód proč to občas nejde

Nejčastějším důvodem pro odmítnutí účasti pedagoga na zajímavém kurzu je omezený rozpočet zřizovatele.

Ale je to samozřejmě finančně omezeno... A podle financí... po absolvování tohoto kurzu, který mi byl bohužel z finančních důvodů zamítnut, by to bylo velkým přínosem...(paní Jana)

Samozřejmě ten, který mě zaujme, měl by být zdarma, protože si nedokážu vše financovat sama....(paní Renata)

Pokud si najdu nějaké školení, které nebude stát moc peněz...je nám většinou vyhověno, pokud to není moc drahé. (paní Táňa)

6. Kategorie: Vzdělávací plán

Tato kategorie charakterizuje postoje a názory respondentů na návrh výzkumníka vytvořit vzdělávací plán.

Obsahuje kódy:

- volnočasové aktivity
- primární prevence
- časové možnosti
- závaznost
- finanční možnosti

Kód volnočasové aktivity

Tento kód konkretizuje zájem pedagogických pracovníků o rozšíření kompetencí ve volnočasové pedagogice.

modernizovat ty kroužky, třeba kroužek keramiky děti už moc nezajímá, oni spíš vezmou žonglování nebo street dance, hip-hop a podobně... Mixážní pult... na to musí být taky potřebné znalosti. (paní Jana)

Chtěla bych se naučit vařit (smích), nějaké další výtvarné činnosti...kreativní činnost bych chtěla rozšířit. (paní Renata)

...asi sport, protože jsem poleno (paní Táňa)

Kód primární prevence

Tento kód konkretizuje zájem pedagogických pracovníků o rozšíření kompetencí v problematice prevence rizikových projevů chování.

...kurz pro pedagogy volného času, přímo se to tak jmenuje...Drogy...a také špatné sexuální chování, nevhodné. (paní Jana)

...bych se chtěla dál věnovat etopedii, která mě opravdu baví...Určitě by se jednalo o šikanu. (paní Renata)

...co je nejvíce u nás aktuální, tak něco z dětské kriminality... Určitě něco z té speciální pedagogiky, nějaké etopedické zaměření (paní Táňa)

Kód časové možnosti

Tento kód konkretizuje časové možnosti pedagogických pracovníků, které mají v pracovní době i mimo ní na rozvoj svých kompetencí.

V té první části dopoledne, než je provoz, my máme pracovní dobu od 10 do 18:30 a provoz, kdy mohou děti přicházet do střediska je od 12:30. Takže od té desáté, do půl jedné, s výjimkou půl hodinové přestávky na oběd, je tam ten prostor... Asi tak 2-3 hodiny (týdně) (paní Jana)

Můžu věnovat část dopoledne, kdy si připravujeme odpolední preventivní programy, odpoledne kolem půl jedné přicházejí už děti...(paní Renata)

Jak se mi chce, podle nálady. (paní Táňa)

Kód závaznost

Tento kód vyjadřuje ochotu pedagogických pracovníků přijmout vzdělávací plán za závazný nebo dobrovolný.

Je to dvousečná zbraň, pokud by byl povinný, tak by mi museli umožnit třeba to školení, co jsem si vybrala. A pokud by byl dobrovolný, tak mi to nemusí umožnit. A pokud by byl za každou cenu, tak mi to přijde jako zbytečné vyhozené peníze, protože to nemusí být přínosné. (paní Jana)

Uvítala bych ho jako dobrovolný, ale určitě bych ho uvítala jako takový. Byla bych ráda, kdyby tady ta možnost byla, kdyby takový plán existoval. Ale aby byl dobrovolný, aby to bylo na našem zvážení. (paní Renata)

Dobrovolný, to je na každém, tady nemůžeme lajnovat. Každý ať se vzdělává, jak chce. (paní Táňa)

Kód finanční možnosti

Konkrétní částky nevím, to bych se musela ptát vedení, ono je vázané na celé oddělení, není to vázané na náš subjekt. (paní Jana)

Myslím si, že finanční prostředky nejsou ani malé ani velké, takový ten střed. (paní Renata)

...vzdělávání, tak tam máme omezený jen zdroj vzdělání, není to moc velká částka, nicméně je, takže tam nějaké možnosti jsou...dohromady je to zhruba 20 000. (paní Táňa)

5.2 Shrnutí výzkumu

Výzkum byl realizován v souladu s výzkumnými cíli. Zaměřili jsme se na charakteristiku požadavků a možností rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro potřeby jejich práce se specifickými klienty Střediska volného času.

Analýzou získaných dat jsme vytvořili šest kategorií s příslušnými kódy. Tyto kategorie jsou:

1. *Kategorie: Co máme společného*
2. *Kategorie: Co jsme si odnesly ze školy*
3. *Kategorie: Postupné vystřízlivění*
4. *Kategorie: Kdo jsou naši klienti*
5. *Kategorie: Jak rozvíjíme své profesní kompetence*
6. *Kategorie: Vzdělávací plán*

Po prostudování těchto kategorií čtenář získá odpovědi na stanovené dílčí a hlavní výzkumné otázky. Pokusíme se je dostatečně a stručně shrnout.

- a) Jak pedagogičtí pracovníci hodnotí své současné vzdělání a profesní kompetence ve vztahu k činnostem vykonávaným v SVČ?

Z tohoto pohledu pedagogičtí pracovníci hodnotí své současné vzdělání a profesní kompetence jako dostačující pro tuto práci. Důvodem je, že všechny mají vysokoškolské vzdělání prvního nebo druhého stupně, většina z doporučených oborů pro práci pedagoga volného času, nebo případně tzv. pedagogické minimum. S tímto jejich názorem souhlasíme. Profesní kompetence i přes vysvětlení pojmu moc neovládají a tento termín nepoužívají. Neznamena to ale, že je nemají. Vzdělání je dostatečné, o profesních kompetencích se samozřejmě dá diskutovat.

- b) Jaké nejčastější problémy musí řešit pedagogičtí pracovníci s klienty SVČ?

Klienti SVČ bohužel nepatří mezi běžné klienty, protože jsou ve zvýšené míře pod vlivem svých nefunkčních rodin a/nebo patří mezi žáky praktické školy nebo učiliště. Ve zvýšené míře podléhají tlaku svého okolí, a proto je u nich častý výskyt různých rizikových projevů chování. Činnost, vzdělání a kompetence pracovníků SVČ musí být proto orientovány smě-

rem k jejich prevenci. Dle našeho názoru je nabídka akcí a preventivních programů pro klienty SVČ dostatečná.

- c) Jaký mají pedagogičtí pracovníci přístup a možnosti k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?

Další vzdělávání a rozvoj profesních kompetencí se uskutečňuje víceméně náhodným způsobem podle toho, jaký kurz pracovníci objeví a jestli jim ho zaměstnavatel zaplatí. Chybí celková koncepce rozvoje lidského potenciálu v tomto SVČ. Na druhou stranu je pro pracovníky výhodné, že mají „volnou ruku“ a můžou se zaměřit na oblasti dalšího vzdělávání dle potřeb klientů.

- d) V jakých oblastech by chtěli pedagogičtí pracovníci rozvíjet své vzdělání a profesní kompetence?

Tyto oblasti jsou různého charakteru. Můžeme je rozdělit na rozvoj volnočasových aktivit a na podporu kompetencí a vzdělání v oblasti primární prevence. Konkrétní požadavky pedagogů jsou uvedeny v jednotlivých odpovědích. Dle našeho názoru se ale jednalo pouze o vyjmenování aktuálních nápadů a plánů do budoucna. Určitě by stálo za to, kdyby si pracovníci navzájem vydiskutovali klíčové oblasti a přisoudili jim váhu. Sami nejlépe znají, co je pro ně důležité, chce to jenom věnovat tomu čas a nesoustředit se pouze na operativní práci.

Po souhrnu odpovědí na dílčí otázky můžeme konstatovat, že zodpovězené otázky a), b), a c) zároveň odpověděli na první hlavní výzkumnou otázku, která zněla:

Jaká je úroveň vzdělání a profesních kompetencí pedagogických pracovníků SVČ?

Druhá hlavní otázka byla rozpracována pouze částečně pomocí dílčí otázky c) a pomocí otázky d). Tato hlavní otázka zněla:

Co by měl zahrnovat vzdělávací a rozvojový plán pro pedagogické pracovníky?

Doporučení pro vzdělávací a rozvojový plán je obsahem následující kapitoly.

6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Jako doporučení pro praxi jsme stanovili seznam vhodných kurzů a dalšího vzdělávání, který by měl sloužit jako základ pro plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků SVČ. Kurzy byly vybírány podle cenové dostupnosti, lokální blízkosti a tematiky vyjádřené pracovníky SVČ ve výzkumném procesu jako žádoucí.

6.1 Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků SVČ

Tab. 1. Seznam školení a odborných kurzů

	Název	Cena v Kč	Datum konání	Účastník kurzu
Odborné kurzy a školení	Studium pedagogiky pro pedagogy volného času vykonávající dílčí přímou pedagogickou činnost	0	3. 5. - 1. 6. 2014 15. 5. - 31. 5. 2014 17. 5. - 8. 6. 2014	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Dítě v krizi,, Svět pod lupou.."	0	2. 6. - 3. 6. 21014	paní Renata, paní Táňa
	Úvod do problematiky psychotických poruch a poruch příjmu potravy ve školním prostředí	640	4. 6. 2014	paní Jana
	Sociálně psychologické hry	650	11. 6. 2014	paní Táňa
	Využití práce s mandalami v pedagogické a speciálněpedagogické praxi	740	při naplnění kapacity kurzu	paní Renata
	Muzikoterapie	770	při naplnění kapacity kurzu	paní Jana
	E-Bezpečí – rizikové chování na internetu pro pracovníky odborů a oddělení sociálně právní ochrany dětí a mládeže, a regionálních samospráv, pracovníky odborů prevence kriminality	634	při naplnění kapacity kurzu	paní Jana
	Agrese a šikana	590	při naplnění kapacity kurzu	paní Renata

Tab. 2. Seznam volnočasových kurzů

	<i>Název</i>	<i>Cena v Kč</i>	<i>Datum konání</i>	<i>Účastník kurzu</i>
<i>Volnočasové kurzy a školení</i>	Hedvábná inspirace	1390	Při naplnění kurzu kapacity	paní Jana, paní Renata
	Tisk na textil	980	při naplnění kapacity kurzu	paní Renata, paní Jana
	KERAMICKÁ DÍLNA pro dospělé.	1300	za pololetí, každá středa	paní Renata
	Knihářský kurz pro začátečníky i pokročilé	700	15.5. - 26.6. 2024	paní Jana

Tab. 3. Konference

	<i>Název</i>	<i>Cena v Kč</i>	<i>Datum konání</i>	<i>Účastník kurzu</i>
<i>Konference</i>	Asociace vzdělavatelů pedagogů volného času - 10. konference o výchově a volném čase.	300	19. - 29. 6. 2014	paní Táňa

Tab. 4. Samostudium

	<i>Název</i>	<i>účastník kurzu</i>
<i>Samostudium</i>	Metody práce s dětmi s LMD - Jucovičová, Drahomíra; Žáčková, Hana	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Nejčastější poruchy chování - Train, Alan	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Poruchy pozornosti a hyperaktivita - Munden, Alison; Arcelus, Jon	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Hry pro výchovu k odpovědnosti a sebedůvěře - Canfield Jack; Siccone Frank	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Mládež a delikvence Matoušek, Oldřich; Krofťová, Andrea	paní Jana, paní Renata, paní Táňa

	Po dobrém, nebo po zlém? Matějček, Zdeněk	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Jak se připravovat na práci s mládeží –Ward, Pete; Adams, Sam; Levermore, Jude	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Cvičení pro děti se specifickými poruchy učení - Pokorná, Věra	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Úvod do etopedie – Vojtová, Věra	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Respektovat a být respektován - Kopřiva, Pavel; Nováčková, Jana	paní Jana, paní Renata, paní Táňa
	Etopedie – Slomek, Zdeněk	paní Jana, paní Renata, paní Táňa

Popis jednotlivých vzdělávacích programů: - odborné kurzy a semináře

1. Studium pedagogiky pro pedagogy volného času vykonávající dílčí přímou pedagogickou činnost.

Studijní program představuje souhrn základních teoretických i praktických poznatků v oblasti pedagogiky volného času, které by měl znát každý pedagog pracující v oblasti zájmového vzdělávání. Úspěšným absolvováním programu účastník splňuje kvalifikační předpoklady pro pozici pedagoga volného času, který vykonává dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání - v souladu s §17 (část 2) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (novelizace ze dne 1. 9. 2012). Přes definování prostředí, ve kterém pedagogika volného času probíhá, se budeme věnovat osobnosti pedagoga, cílové skupině, jednotlivým částem pedagogického procesu, možnostem zapojení cílové skupiny do výchovně-vzdělávacího procesu. Teoretické poznatky budou vždy aplikovány na konkrétní pedagogickou práci účastníků programu. Po absolvování budou účastníci schopni sestavit plán pedagogické práce tak, aby vedl k rozvoji klíčových kompetencí cílové skupiny a byl v souladu se základními principy pedagogiky volného času a v souladu s novými trendy v oblasti zájmového vzdělávání. (<http://vm.nidm.cz/vm/kurzy/info/kurz/1234>)

2. Dítě v krizi,, Svět pod lupou.. "

Seminář s mezinárodní účastí Dítě v krizi, je součástí dlouhodobého projektu s názvem Vzdělávání je pro všechny děti. Stal se již tradiční součástí doprovodného programu Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně.

Cílem semináře je:

- Zvýšit povědomí a rozšířit kompetence pedagogických pracovníků v oblasti ochrany dítěte
- Podělit se o zkušenosti týkajících se ochrany rodiny a dětí s důrazem na aktuální problematiku
- Prodiskutovat a analyzovat situaci v této oblasti v ČR z pohledu interdisciplinární spolupráce
- Seznámit se s aktuálními možnostmi kooperace v této oblasti na regionální úrovni i v celorepublikovém měřítku
- Umožnit setkání s předními odborníky z ČR, ze Slovenska a případně i z dalších zemí a představit možnosti interdisciplinární kooperace v mezinárodním měřítku
- Nabídnout pedagogům a dalším odborníkům možnosti řešení ochrany dítěte a rodiny v praxi
- Vytvářet praktické dovednosti při řešení modelových situací z dané oblasti
- Představit účastníkům studijní a metodické materiály.

http://www.zlinfest.cz/wcd/docs/2014/dite_v_krizi-pozvanka-2014-zlin.pdf

3. Úvod do problematiky psychotických poruch a poruch příjmu potravy ve školním prostředí

Vymezení základních pojmů „psychotické příznaky, psychotické poruchy, poruchy příjmu potravy“ a jejich výskyt v běžné populaci a ve školním prostředí. Projevy, členění, hlavní skupiny a hlavní znaky psychotických poruch /se zaměřením na akutní a chronické stavy u žáků a pedagogů ZŠ a SŠ – akutní a přechodná psychotická porucha, schizofrenie, porucha s bludy/. Možnosti řešení psychotických poruch v praxi, aspekty spolupráce se zdravotnickým zařízením, rodinou a školským poradenským zařízením. Projevy, členění, hlavní skupiny a hlavní znaky poruch příjmu potravy u žáků a pedagogů ZŠ a SŠ /se zaměřením na mentální anorexii, mentální bulimii, ortorexii, bigorexii a vadné sebepojetí/. Možnosti ře-

šení poruch příjmu potravy v praxi, aspekty spolupráce se zdravotnickým zařízením, rodinou a školským poradenským zařízením. Právní aspekty práce a péče o osoby s psychotickými poruchami a poruchami příjmu potravy, hlavní zásady komunikace a jednání s uvedenými kategoriemi. Preventivní a výchovná složka práce s poruchami příjmu potravy a psychotickými poruchami – možnosti pro pedagogy při práci s žáky, třídami, rodiči.

<http://www.pporzl.cz/index.php/seminaremenu>

4. Sociálně psychologické hry

Úvod do tematiky sociálně psychologických her, dělení her, metodika, témata. Návuk vedení her – příprava, motivace, reflexe. Praktické zážitkové aktivity – sebezkušenost. Ukázky literatury, pomůcek, diskuse.

<http://www.pporzl.cz/index.php/seminaremenu>

5. Využití práce s mandalami v pedagogické a speciálněpedagogické praxi

Cílem kurzu je seznámení se s některými možnostmi využití práce s mandalami v pedagogické a speciálně pedagogické praxi. Teoreticko-praktická výuka nabízí studentům možnost seznámit se s významem mandal a mandaloterapie, která využívá možnost vytváření a působení mandal na psychiku. Studenti poznají různé metody práce s mandalami, součástí kurzu je vytvoření a analýza mandaly vlastní.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

6. Muzikoterapie

Cílem kurzu je seznámit se se základy a novinkami které přináší terapii muzikou. Práce s různými typy hudebních nástrojů.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

7. E-Bezpečí – rizikové chování na internetu pro pracovníky odborů a oddělení sociálně právní ochrany dětí a mládeže, a regionálních samospráv, pracovníky odborů prevence kriminality

Cílem kurzu je rozvoj mediální a informační gramotnosti všech osob, do jejichž pracovní náplně a kompetence spadá sociálně právní ochrana dětí a mládeže a které realizují nejrůznější kontrolní i preventivní akce, zabývají se sociálně-patologickými jevy.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

8. Agrese a šikana

Cílem kurzu je porozumění agresivnímu chování a možnostem jeho ovlivnění v rámci školního kontextu. A obsah kurzu zahrnuje definici agrese a šikany. Druhy agrese, výskyt agrese, vývoj agrese. Příčiny agrese a šikany. Postupy a možnosti zvládnutí agresivního chování a šikany.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

Popis jednotlivých vzdělávacích programů: - volnočasové kurzy a semináře

1. Hedvábní inspirace

Absolventi kurzu se seznámí s hedvábím jako s textilním materiálem, získají základní informace o pojmu hedvábná stezka z pohledu zeměpisného i historického. Stěžejní část kurzu bude tvořit vlastní praktická činnost absolventů, při které si vyzkouší techniku malby barvami na hedvábí, kombinovaná technika malba a tisk na hedvábí.

Teoretická část:

- využití hedvábí v historii odívání,
- technologie práce s hedvábnými materiály,
- různé techniky kresby a malby na hedvábí,
- metodické návody pro využívání tématu při práci s dětmi.

Praktická část:

- příprava materiálu pro malbu,

- malba na hedvábný polotovar,
- praktická ukázka technik - zapouštění, vrstvení, vrapení, solné efekty, tisk na hedvábí, kresba guttou.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

2. Tisk na textil

Absolventi kurzu se seznámí s tiskem jako s jednou ze základních technik zušlechťování textilie. Stěžejní část samotného kurzu bude tvořit vlastní praktická činnost absolventů.

Teoretická část:

- základní a alternativní druhy tisku na textil,
- metodické návody pro využívání tématu při práci s dětmi.

Praktická část:

- příprava materiálu pro tisk, výroba tiskátek a raznic, praktická ukázka vybraných technik tisku na textil, např. tisk z fólie, moosgumi, tisk ze skla.

<http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/kurzy-celozivotniho-vzdelavani/>

3. Knihářský kurz

Je určen zájemcům o praktické řemeslné postupy při výrobě paspart, vazbách knih, časopisů a dalších knihářských prací.

<http://machalinkova-kurzy.webnode.cz/news/zapis-do-vytvarnych-kurzu/>

4. Keramická dílna pro dospělé

Příprava hlíny, modelování, válečkování, dekorování, práce na hrnčířském kruhu. Jelikož se ve středisku nachází i hrnčířský kruh, a žádná z pedagožek na něm neumí pracovat. V rozhovorech konstatovalo, že klienti nemají o kroužek keramiky zájem a tato nová dovednost by je mohla znovu přilákat.

<http://www.zebrazlin.cz/programy.php>

Konference:

1. Asociace vzdělavatelů pedagogů volného času - 10. konference o výchově a volném čase.

Asociace vzdělavatelů pedagogů volného času je neziskovou organizací, která sdružuje zejména zástupce škol, které profesně připravují pedagogy volného času, zástupce organizací pro další vzdělávání pedagogů volného času a odborníky v pedagogice volného času.

Cílem asociace je přispět k rozvoji pedagogiky volného času jako vědního a studijního oboru. Cíl činnosti je naplňován zejména prostřednictvím expertní, poradenské a publikační činnosti v oboru, pořádání odborných setkání, seminářů a konferencí, koordinace studijních plánů v oblasti pedagogiky volného času, prosazování zájmů oboru na veřejnosti a zprostředkování a výměny informací.

<http://www.avpvc.cz/>

Samostudium:

Podklady k samostudiu byly brány jako doplňkové studium, v případě, že nebyly vypsány kurzy, semináře nebo workshopy na danou problematiku.

Kurz pro pedagogy volného času, který by se zabýval sportovními aktivitami, momentálně nebyl v nabídce. Proto bych navrhovala aby SVČ kontaktovalo dobrovolnická centra a případně se domluvily na spolupráci s dalším dobrovolníkem. Který by vedl konkrétní sportovní kroužek.

Další možnosti a návrhy:

1. Kurz asertivních dovedností

Kurz zaměřený na posilování a trénink asertivity v náročných komunikačních situacích. Techniky zaměřené na jednání s lidmi, využitelné jak v osobním, tak v profesním životě. Asertivní techniky v komunikaci s partnerem (partnerkou), s přáteli či kolegy, v jednání se zákazníky, s podřízenými i nadřízenými (umění říkat NE, odmítání, bez výčitek svědomí,...). Pořádá Psychcentrum Zlín. Tento kurz byl vložen z toho důvodu, že respondenti zmiňují časté konflikty a problémy s komunikací s klienty.

<http://www.psychocentrumzlin.cz/kurzy.html>

2. Šikana je problém – prevence a řešení šikany v třídních a jiných kolektivech

Cílem semináře je seznámení a ukázka všeho, co tato problematika v praxi dokáže.

Důležité je, aby vychovatelé, učitelé, sociální pracovníci, vedoucí a další byli z hlediska řešení šikanózního chování jednotní a důslední. K tomu je potřeba několik základních znalostí. Seminář obsahuje praktické návody jak pracovat se třídou (techniky), ukázky modelových situací, případové studie z hlediska jejich dlouhodobého vývoje. Základní okruhy: rozlišení šikana x škádlení, trojrozměrný pohled - ukázky případových studií, stádia šikany, řešení problematiky, případové studie, interakční techniky, modelové situace, diskuse, dotazy. Tento kurz částečně splňoval požadavky, byl však finančně náročnější než kurz vložený do vzdělávacího plánu.

<http://www.tsmvyskov.cz/kurz-7471-sikana-je-problem-prevence-a-reseni-sikany-v-tridnich-a-jinych-kolektivech>

ZÁVĚR

Hlavním cílem výzkumu bylo charakterizovat požadavky a možnosti rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro potřeby jejich práce se specifickými klienty Střediska volného času. Dle našeho názoru byl tento cíl z větší části splněn v rámci možností stanovené výzkumné metody. Jako doporučení pro praxi byl představen návrh plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků SVČ. Tento návrh byl prezentován pedagogickým pracovníkům SVČ, kteří ho vzali na vědomí a vyjádřili se k němu kladně s připomínkou, že je potřebného ho aktualizovat ve vzájemné diskuzi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARTOŇKOVÁ, Hana, 2010. *Firemní vzdělávání: Strategický přístup ke vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-2914-5.

BOYATZIS, Richard, 1982. *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. Londýn: Wiley, ISBN 0--471--09031-X.

FIALOVÁ, Helena a Jan FIALA, 2009. *Ekonomický slovník*. Praha: A plus, ISBN 978-80-903804-4-8 (brož.).

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-473-1.

HRONÍK, František, 2007a. *Jak se nespálit podruhé: Strategie a praxe výběrového řízení*. Praha: MotivPress, ISBN 978-80-254-0698-4.

HRONÍK, František, 2007b, *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-1457-8.

LAZAROVÁ, Bohumíra a Alice PROKOPOVÁ. *Učitelé a jejich další vzdělávání – k některým psychologickým aspektům*. Pedagogika, 2004, roč. 54, č. 4, s. 261 – 273.

LAZAROVÁ, Bohumíra, 2008. *Netradiční role učitele. O situacích, pomoci, krize a poradenství ve školní praxi*. Praha: Paido, ISBN: 978-80-7315-169-0.

KALOUSKOVÁ, Pavla a Jiří VOJTĚCH, 2008. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – souhrnný pohled*. Praha: NÚOV. [online]. 16.3. 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-27&NazevSeo=Potreby-zamestnavatele-a-pripravenost-absolventu->

KOHNOVÁ, Jana (autor statě), 2001 *Další vzdělávání učitelů se zřetelem k jejich funkcím ve škole*. [In-service teacher education with the accent on their functions in the schools]. In: Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém. 2. díl, edit.: Walterová, Eliška, Praha, Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, s. 36-42, ISBN: 80-7290-059-5, stať ve sborníku z konference.

KOHOUTEK, Rudolf, 2014. ABZ.cz: slovník cizích slov [online]. 16.3. 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z:

<http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/profesni-kompetence>

KOUBEK, Josef, 2007. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Management Press, ISBN 978-80-7261-168-3.

KRAUS, Jiří et al., 2006. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia. ISBN 80-200-1415-2.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013, *Standard studia pedagogiky k získání kvalifikace pedagoga volného času, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (120 hodin)*. [online]. 16.3. 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/standard-studia-pedagogiky-k-ziskani-kvalifikace-pedagoga-2>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. *Strategie celoživotního učení ČR*, ISBN 978-80-254-2218-2.

MLČÁK, Zdeněk., 2005. *Profesní kompetence sociálních pracovníků a jejich hodnocení klienty*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, ISBN 80-7368-129-3.

MUŽÍK, Jaroslav, 1998. *Andragogická didaktika*. Praha: Codex Bohemia, ISBN 80-85963-52-3

MUŽÍK, Jaroslav, 2007. *Koučování jako nástroj rozvoje profesních kompetencí*. Personal č.1/2007, ročník 13, ISSN 1213-8878.

MUŽÍK, Jaroslav. Autorský web Jaroslava Mužíka: *Trendy v dalším vzdělávání*. [online]. 16.3. 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z:

www.jaroslavmuzik.cz/doc2012/2.pdf

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2003. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, ISBN 80-7178-772-8.

STARÝ, Karel, 2007. *Vytváření sítě spolupracujících škol jako specifická forma dalšího vzdělávání učitelů – Projekt INOSKOP*. In Další profesní vzdělávání učitelů a jeho perspektivy. Sborník z konference k 60. výročí založení Pedagogické fakulty UK v Praze. Praha: Univerzita Karlova (Pedagogická fakulta), CD-ROM.

STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, ISBN 808583460x.

STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU – OSTROV RADOSTI. [online]. 16.3. 2014 [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.ostrovzl.cz/>

TRUNEČEK, Jan, 2003. *Znalostní podnik ve znalostní společnosti*. Praha: Professional Publishing, ISBN 80-86419-35-5.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava, 2002. *Být učitelem*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, ISBN 80-7290-077-3..

VAŠUTOVÁ, Jaroslava, 2004. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido, ISBN 80-7315-082-4 (brož.).

VÁŽANSKÝ, Mojmír, 2001, *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, ISBN 80-86384-00-4.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ, 2008a. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-1770-8.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ, 2008b. *Vzdělávání a rozvoj podle kompetencí*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-86723-54-9 (brož.).

VETEŠKA, Jaroslav, 2010. *Kompetence ve vzdělávání dospělých*. Praha: Univerzita J.A.Komenského, ISBN 9788086723983.

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Výroční zpráva Střediska volného času – Ostrov radosti za rok 2013.

Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAN Child Abuse and Neglect - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

SVČ Středisko volného času.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Nové pojetí kvalifikací založených na získávání klíčových kompetencí (Veteška, 2010, s. 112).....	14
--	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Seznam školení a odborných kurzů	54
Tab. 2. Seznam volnočasových kurzů.....	55
Tab. 3. Konference.....	55
Tab. 4. Samostudium	55

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Standard studia pedagogiky k získání kvalifikace pedagoga volného času.
- P II Kariérní stupně pedagoga volného času dle vyhlášky 317/2005.
- P III Implementační plán Strategie celoživotního učení – část 1. C. 2.
- P IV Popis pracovní činnosti pedagoga SVC – Ostrov radosti.
- P V Přepis rozhovoru s paní Janou.
- P VI Přepis rozhovoru s paní Renatou.
- P VII Přepis rozhovoru s paní Táňou.

PŘÍLOHA P I: STANDARD STUDIA PEDAGOGIKY K ZÍSKÁNÍ KVALIFIKACE PEDAGOGA VOLNÉHO ČASU.

STANDARD STUDIA PEDAGOGIKY K ZÍSKÁNÍ KVALIFIKACE PEDAGOGA VOLNÉHO ČASU, KTERÝ VYKONÁVÁ KOMPLEXNÍ PŘÍMOU PEDAGOGICKOU ČINNOST V ZÁJMOVÉM VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ (120 HODIN)

Standard studia pedagogiky k získání kvalifikace pedagoga volného času, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (č.j. MSMT-42447/2013)

Studium pedagogiky podle § 22 odst. 1 písm. b) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a § 3 odst. 2 písm. c) vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému, ve znění pozdějších předpisů.

Cíle studia pedagogiky: Absolvent získá znalosti a dovednosti v oblasti pedagogiky a psychologie, které jsou předpokladem pro výkon činnosti pedagoga volného času vykonávajícího komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání.

Kritéria výběru účastníků: Studium je určeno pro pedagogické pracovníky, kteří získali minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou získané ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání.

Hodinová dotace: minimálně 120 vyučovacích hodin

Ukončení studia:

Studium se ukončuje obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení.

Poznámka:

Absolvent SŠ s maturitou získá odbornou kvalifikaci pedagoga volného času a asistenta pedagoga.

Absolvent VOŠ nebo VŠ získá odbornou kvalifikaci pedagoga volného času, vychovatele a asistenta pedagoga.

Obsah studia:

1. Tematický okruh: Základy sociální pedagogiky a psychologie. Dynamika skupiny.

Základní témata: Základy sociální pedagogiky, význam pro práci se skupinou, socializace jako celoživotní proces, sociální role, sociální učení, šikana, práce s pravidly (utváření pravidel a sankcí, otevřená komunikace), profil pedagoga volného času (význam osobnosti pedagoga pro práci se skupinou, interakce pedagog – žák/účastník, osobnostní a kvalifikační předpoklady pedagogické profese).

2. Tematický okruh: Základy pedagogické psychologie. Aplikovaná psychologie – osobnost.

Základní témata: Psychologie učení - druhy, podmínky, styly, osobnost učitele a žáka a vztahy mezi nimi, pedagogická diagnostika, základní rozdělení speciálních vzdělávacích potřeb žáků a pedagogické principy při práci s nimi, možnosti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, individuální přístup, metody a zásady inkluze, rozvoj potenciálu jednotlivce. Osobnost, determinace osobnosti - sociální, psychická, biologická, vývojová psychologie a pedagogické principy práce s žákem dle jednotlivých vývojových fází člověka, vlastnosti, schopnosti, dovednosti (ontogeneze a fylogeneze, lidská psychika, temperament, důležité procesy a jevy, myšlení, vnímání, představivost, paměť, emoce a vůle, základní činnosti člověka – hra a učení, práce, činnosti ve volném čase, psychohygienu směřovaná na práci pedagoga, psychohygienu pedagogického procesu směřovaná na dítě.

3. Tematický okruh: Obecná didaktika – základy a vzhled do problematiky.

Základní témata: Práce s očekáváním, terminologie obecné didaktiky, prekoncepty vyučovacího procesu, teorie různých pojetí vyučování – charakteristika transmisivního a konstruktivistického pojetí, struktura vyučovacího procesu – myšlenková mapa, sebepoznání, metody vytváření pozitivní ovlivnitelnosti ve skupině.

4. Tematický okruh: Sociální interakce a sociálně psychologické profesní dovednosti pedagoga. Komunikativní dovednosti.

Základní témata: Komunikační hry, kontaktní cvičení, sehračka skupiny, osobnostní komunikační dispozice, vedení dialogu, dialogická cvičení, výběr informací a jeho podmínky, uspořádání informací, funkce a formy sdělování, argumentace, chyby v argumentaci, rolová hra a role v komunikaci, faktory ovlivňující výstavbu projevu, strategie rozhodování, veřejný proslav, techniky evaluace zaměřené na komunikační dovednosti.

5. Tematický okruh: Právní předpisy a jejich aplikace

Základní témata: zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 563/2004 Sb., pedagogických pracovních a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

předpisů, 106/2001 Sb., vyhláška o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů, rámcové a školní vzdělávací programy.

Poznámka: výčet právních předpisů není taxativní a bude aktualizován v návaznosti na stav právního řádu.

6. Tematický okruh: Osobnostní a sociální rozvoj/osobnostní a sociální výchova (OSV).

Základní témata: Teorie a historie osobnostní a sociální výchovy, techniky zaměřené na sebepoznání (hodnoty a postoje a nácvik vedení zpětné vazby), rizika a hranice OSV se zaměřením na témata sebepoznání v rámci technik a aktivit realizovaných ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání s velkým důrazem na osobnost pedagoga, etiku a cíle, techniky zaměřené na sebehodnocení, reflexe pedagogická zaměřená na stanovení jasných cílů OSV, reflexe ve skupině, modelové situace - práce ve skupinách s následným rozbohem.

7. Tematický okruh: Základy obecné pedagogiky, pedagogiky volného času. Zážitková pedagogika.

Základní témata: Pedagogika (praxe a věda), speciální a sociální pedagogika, soudobé teorie vzdělávání, funkce a pojmy moderní pedagogiky, pedagogika volného času odlišnosti, moderní pedagogické trendy pedagogiky volného času, teoretické koncepty zážitkové pedagogiky, typologie cílů zážitkové pedagogiky, volný čas, historie, vývoj, profesní organizace poskytující zájmové a neformální vzdělávání, typologie a třídění herních aktivit, celostní motivace, zpětná vazba (teorie, typologie, metody a nácvik), kompetence účastníka zájmového vzdělávání, bezpečnost v rámci pobytových akcí.

8. Tematický okruh: Teorie výchovy.

Základní témata: výchova, výklad pojmu, funkce, cíle, principy, složky, činitelé výchovy, výchovný proces, roviny pedagogického působení, výchova k prosociálnímu jednání, problematika autority, děti a mládež v současné společnosti a jejich výchova, otázka vychovatelnosti, moc a dosah výchovy, pojetí výchovy podle vztahu vychovatele a vychovávaného, výchovný proces ve vztahu k jednotlivým složkám osobnosti, výchovné aktivity školní družiny a školního klubu a dalších školských zařízení pro zájmové vzdělávání, rizikové chování – specifické oblasti rizikového chování dětí a mládeže, prevence rizikového chování v pedagogice volného času.

Doporučená **struktura závěrečné písemné práce** opisující vybranou výchovně vzdělávací aktivitu:

- Jméno a příjmení autora
- Název
- Cílová skupina
- Klíčová slova
- Cíle
- Vybrané kompetence absolventa, na které je aktivita zaměřena

- Forma vzdělávání
- Metody vzdělávání (popište metody ve vazbě na dosažení cílů)
- Počet účastníků
- Časová dotace (v hodinách)
- Didaktické pomůcky (vše, co umožňuje dosažení cílů)
- Popis teoretické části
- Popis praktické části (postup)
- Způsob ověření dosažených výsledků
- Sebereflexe pedagoga
- Přílohy (použitá literatura, podklady pro účastníky atp. - volitelné)

Zařazení jednotlivých témat do ucelených vzdělávacích bloků je v kompetenci realizátora studia.

PŘÍLOHA P II: KARIÉRNÍ STUPNĚ PEDAGOGA VOLNÉHO ČASU DLE VYHLÁŠKY 317/2005.

Příloha č. 5 k vyhlášce č. 317/2005 Sb.

PEDAGOG VOLNÉHO ČASU				
<i>Kariérní stupeň</i>	<i>základní činnost</i>	<i>specializovaná činnost nebo specializace</i>	<i>odborná kvalifikace</i>	<i>další kvalifikační předpoklady</i>
1.	Výchovná a vzdělávací činnost zaměřená na oblast volného času dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců se všeobecným zaměřením na rozvoj jejich zájmů, znalostí, tvořivých schopností, probíhající podle rámcového plánu činnosti školského zařízení. (8. platová třída)	ne	§ 17 z.	ne
2.	Výchovná a vzdělávací činnost zaměřená na oblast volného času dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců s odborným zaměřením na jejich celkový i specifický rozvoj. Provádění informační a konzultační činnosti a odborné pomoci v oblasti volného času pro školy, školská zařízení, občanská sdružení a další zájemce. Organizace soutěží, přehlídek, soustředění, pobytlů a táborové činnosti pro děti, žáky, studenty, mládež nebo pedagogické pracovníky a další dospělé zájemce. (9. platová třída)	ne	§ 17 z.	ne
	Výchovná a vzdělávací činnost zaměřená na oblast volného času dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců s odborným zaměřením na jejich celkový i specifický rozvoj. Provádění informační a konzultační činnosti a odborné pomoci v oblasti volného času pro školy, školská zařízení, občanská sdružení a další zájemce. Organizace soutěží, přehlídek, soustředění, pobytlů a táborové činnosti pro děti, žáky, studenty, mládež nebo pedagogické pracovníky a další dospělé zájemce. (9. platová třída)	ano	§ 17 z.	§ 9 v. 2 roky praxe
3.	Komplexní pedagogická, primárně diagnostická a preventivní činnost v oblasti volného času včetně prevence sociálně patologických jevů a prevence bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců. Tvorba programů, poskytování metodické a konzultační činnosti a	ne	§ 17 z.	ne

	specializované odborné pomoci subjektům působícím v oblasti zájmového vzdělávání a volného času. Zajišťování péče o talenty. (10. platová třída)			
	Komplexní pedagogická, primárně diagnostická a preventivní činnost v oblasti volného času včetně prevence sociálně patologických jevů a prevence bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců. Tvorba programů, poskytování metodické a konzultační činnosti a specializované odborné pomoci subjektům působícím v oblasti zájmového vzdělávání a volného času. Zajišťování péče o talenty. (10. platová třída)	ano	§ 17 z.	§ 9 v. 2 roky praxe
4.	Tvorba obecných celostátních nebo krajských forem a metod ve výchově a vzdělávání v oblasti volného času dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců. Komplexní metodická a koordinační činnost v oblasti výchovy a vzdělávání a dalšího vzdělávání pracovníků. (11. platová třída)	ne	§ 17 z.	ne
	Tvorba obecných celostátních nebo krajských forem a metod ve výchově a vzdělávání v oblasti volného času dětí, žáků, studentů, mládeže nebo pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců. Komplexní metodická a koordinační činnost v oblasti výchovy a vzdělávání a dalšího vzdělávání pracovníků. (11. platová třída)	ano	§ 17 z.	§ 9 v. 2 roky praxe
5.	Metodická a specializovaná poradenská činnost poskytovaná pedagogům a tvorba preventivních programů. Tvorba celostátní nebo krajské koncepce rozvoje jednotlivých oblastí zájmového vzdělávání a volného času dětí, žáků, studentů, mládeže, pedagogických pracovníků a dalších dospělých zájemců (například oblasti spontánních aktivit a prevence sociálně patologických jevů, pravidelné činnosti, příležitostných a zájmových aktivit, pobytových akcí a environmentálního vzdělávání). (12. platová třída)	ano	§ 17 z.	§ 9 v. 3 roky praxe

6.	Tvorba komplexní celostátní koncepce rozvoje oblasti volného času. (13. platová třída)	ano	§ 17 z.	§ 9 v. 5 roků praxe
----	---	-----	---------	------------------------

Vysvětlivky:

z ... zákon č. 563/2004 Sb.

v ... vyhláška č. 317/2005 Sb.

praxe výkon přímé pedagogické činnosti

PŘÍLOHA P III: IMPLEMENTAČNÍ PLÁN STRATEGIE

CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ – ČÁST 1. C. 2.

1. C. 2. podporovat <i>spolupráci škol a školských zařízení s nestátními neziskovými organizacemi</i> a dalšími institucemi organizujícími výchovu ve volném čase a pečovat o další <i>rozšíření jejich nabídky, včetně</i> volně přístupných aktivit jako je prevence sociálně patologických jevů			
<p>Analýza současné situace: Výsledky průzkumů spolupráce škol a školských zařízení s nestátní sférou se značně různí. Tato spolupráce často závisí na konkrétních osobních vztazích a kontaktech, které zprostředkují dobré či špatné vztahy s jinými institucemi. V zásadě se vyskytuje ze strany NNO zájem o spolupráci. Pozitivní ohlasy byly zaznamenány z organizací zaměřených na děti a mládež při posuzování spolupráce se základními i středními školami. Podle vedoucích aktérů z NNO spolupracují školy většinou dobře, pokud jim nabízejí zajímavé služby pro žáky, které škola nedokáže ve srovnatelně atraktivní formě a kvalitě žákům poskytnout např. v podobě různých programů primární prevence, environmentálních výukových programů, projektů prevence kriminality). Ukazuje se, že většímu rozšíření spolupráce brání finanční, informační i systémové bariéry na obou stranách. Jedná se např. o finanční a motivační stimuly pro jednotlivce v podobě daňových nástrojů, vzdělávacích účtů, výraznějšího finančního zvýhodnění rekvalifikací atd. Není dostatečně rozvinuto individuální poradenství. Problémem je i kvalita vzdělávání, která se s výjimkou školních a rekvalifikačních programů systematicky nevyhodnocuje.</p>			
Navrhovaná opatření:	Termín splnění	Gesce	Způsob a výše finančního zabezpečení (mil. Kč)
a) motivovat školy, popř. školská zařízení (domovy mládeže) (zejména v místech s nízkou kulturní vybaveností) k využití jejich kapacit pro mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, popřípadě v dohodě se spádovým zařízením pro zájmové vzdělávání (ŠZV) nebo NNO	2009 – 2012	MŠMT MPSV MF Spolupráce: kraje, obce	Projekty OP VK Osa 1 / obl. podpory 1.1 Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů Rozpočty krajů, obcí
b) budovat ze škol přirozená centra vzdělávání v obcích (jejich částech) s odpovídajícím materiálním a technickým zázemím (vybavením) a využívat k tomu sdružené finanční zdroje školy a ŠZV	2009 – 2012	MŠMT MPSV MF Spolupráce: kraje, obce	Projekty OP VK Osa 1 / obl. podpory 1.1 Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů Projekty NUTS 2 Rozpočty krajů, obcí
c) zlepšovat informační systém o volnočasových aktivitách škol, ŠZV a NNO, včetně využití dostupného informačního portálu	2009 – 2012	MŠMT MK	Projekty OP VK Osa 4 / obl. podpory 4.1 Osa 1 / obl. podpory 1.1
		Spolupráce: kraje, obce, NNO	Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů
d) metodicky podporovat tvorbu, implementaci a inovaci ŠVP pro organizování volnočasových aktivit ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání	2009 – 2012	MŠMT MK Spolupráce: MZe kraje	Projekty OP VK Osa 1 / obl. podpory 1.1, 1.3 Osa 2 / obl. podpory 2.2 Osa 4 / obl. podpory 4.1 Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů
e) doplnit systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a přípravu učitelů o témata neformálního, včetně zájmového vzdělávání, rozvíjet vzdělávání externích pracovníků školských zařízení pro zájmové vzdělávání a vzdělávání dobrovolných pracovníků NNO	Postupně do 2012	MŠMT Spolupráce: MZe, kraje, obce, VŠ	Projekty OP VK Osa 2 / obl. podpory 2.2 Osa 3 / obl. podpory 3.1, 3.2 Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů
f) podpořit hodnotu a přínos neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže; připravit motivační hodnocení výsledků činnosti vzdělavatelů (certifikáty výsledků činnosti, systém nástrojů pro posuzování kvality atd.)	Průběžně	MŠMT Spolupráce: kraje, obce, NNO	Projekty OP VK Osa 3 / obl. Podpory – 4.1, 4.3 Hrazeno z prostředků ESF - podle rozsahu schválených projektů
g) podpořit rozvoj knihoven v oblasti volnočasových aktivit jako center neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže	Průběžně	MK MŠMT Spolupráce: obce, kraje, NNO	MK - programy Veřejné informační služby knihoven, Knihovna 21. století; Regionální funkce knihoven - kraje

PŘÍLOHA P IV: POPIS PRACOVNÍ ČINNOSTI PEDAGOGA SVČ – OSTROV RADOSTI.

POPIS PRACOVNÍ ČINNOSTI

Zaměstnavatel:	statutární město Zlín, nám. Míru 12, 761 40 Zlín
Jméno a příjmení:	
Pracovní pozice:	pedagog volného času
Číslo a název povolání dle NV č. 222/2010 Sb. (katalog prací)	2.16.04 pedagog volného času
Platová třída a číslo odvolávky v příkladech:	
Optimální / dostačující / dosažený kvalifikační stupeň dle NV č. 564/2006 Sb.	bakalářský / maturita / maturita
Požadovaná ZOZ dle vyhlášky č. 512/2002 Sb.	ne
Platnost od:	
Pro organizační zařazení	
Odbor:	OPK a S
Nadřazená pozice	vedoucí organizační složky SVČ
Řídí:	
Zastupuje:	
Pro správní/daňové řízení	
Představený (ve správním/daňovém řízení)	-
Zastupuje oprávněnou úřední osobu ve správním/daňovém řízení:	
Pro benchmarking	
Výkon státní správy vyjádřený v % pracovního úvazku	0%
Výkon samosprávy vyjádřený v % pracovního úvazku	100%

POPIS PRACOVNÍ ČINNOSTI:

STÁTNÍ SPRÁVA:

SAMOSPRÁVA:

Realizuje výchovnou a vzdělávací činnost zaměřenou na oblast volnočasových aktivit dětí a mládeže a na prevenci rizikových projevů chování se všeobecným zaměřením na rozvoj jejich zájmů, znalostí, tvořivých schopností a s odborným zaměřením na jejich celkový i specifický rozvoj.

Přítom zejména:

- Podílí se na tvorbě měsíčních plánů.
- Aktualizuje nástěnky a plakáty na různé akce pořádané střediskem.
- Rozvíjí u dětí znalosti při práci na PC.
- Účastní se schůzek „Informačního servisu“.
- Individuálně se věnuje potřebám klientů.
- Vytváří zájmové aktivity pro klienty se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Účastní se na zajišťování větších akcí pořádaných střediskem.
- Organizuje činnost neformálních skupin dětí ve středisku na principu nabídky volnočasových aktivit.
- Rozvíjí u dětí výtvarné nadání.
- Aktualizuje kroniku střediska.
- Spolupracuje se Základní školou Zlín, Mostní.
- Komunikuje s organizacemi, které se zabývají prevencí rizikových projevů chování.
- Zasílá nabídku programu na webové stránky redakce Magazínu Zlína.

- Účastní se provozně-pedagogických porad.
 - Plní pokyny vedoucí SVČ.
 - Při odchodu odpovídá za řádné uzamčení budovy.
 - Zajišťuje besedy na aktuální témata.
 - Podílí se na realizaci specifické i nespecifické prevence rizikových projevů chování formou individuální a skupinové práce.
 - Udržuje sklad s výtvarným materiálem.
 - Udržuje výtvarný ateliér.
 - Sleduje platnou legislativu a novinky v oblasti prevence rizikových projevů chování.
 - Zná, řídí se a dodržuje právní normy a předpisy – Zákoník práce, předpisy BOZP a PO
- a další související normy včetně předpisů a směrnic MMZ.
- Důsledně dbá na bezpečnost dětí v provozu.

Převzal:

vedoucí odboru

zaměstnanec

PŘÍLOHA P V: PŘEPIS ROZHOVORU S PANÍ JANOU.

Tento rozhovor proběhl v prostorách Střediska volného času dne 10. 3. 2014.

Délka trvání rozhovoru: 40 minut.

1. Řekni mi prosím své vzdělání.

Vysoká škola, Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, Ústav historických věd, obor kulturní a soudobé dějiny, dále doplňkové pedagogické studium, další vzdělávací kroužky a kurzy.

2. A pracovní pozici.

Pedagog volného času.

3. Jak dlouho pracuješ v SVČ?

V pátek to budou tři roky.

4. Jaké máš praktické zkušenosti s prací s dětmi před nástupem do SVČ?

Od 18 let zhruba jsem jezdila jako vedoucí na dětské letní tábory a jezdila jsem na školy v přírodě s dětma v rámci jedné cestovní agentury.

5. Proč ses rozhodla pracovat v SVČ? Jaké byly tvé motivace a důvody?

Baví mě práce s dětma, a zrovna jsem ukončila školu a oni vypsali výběrové řízení.

6. Jaké jsou podle tebe výhody tvé práce, co se ti na ní líbí?

Výborný kolektiv, není to nic takového...hlavně práce s dětmi je kreativní, že není stereotypní, jako třeba u pásu.

7. Jaké jsou podle tebe nevýhody tvé práce, co se ti na ní nelíbí?

Pracovní doba, ta je náročná., a kdyby nám zvýšili mzdu..., to jsou takové dva největší problémy. **Není to nic k náplni pracovní činnosti?** Práce jako taková je výborná, je kreativní, tvoření s dětma většinou, každý den je trošku jiný, ty děti přijdou v jiné náladě, jiné sestavě a tak, ale jakoby v tomto směru mi nic nevadí, jsou to výhody.

8. Jaká je hlavní náplň činnosti SVČ?

Hlavní náplň je prevence, primární prevence, v podstatě aby se děti netoulaly po venku, nekradli, u nás mají kvalitní vyžití.

9. Popiš prosím náplň tvé práce.

Vedu kroužek tvoření, což je takový všeobecný, pokaždé vyrábíme něco jiného, sem tam zaskočím v kroužku vaření, kdo zrovna má čas. A připravujeme dětem besedy, workshopy

s preventivní tematikou na prevenci třeba na hygienu, kouření, alkohol, záškoláctví a podobně.

10. Jak hodnotíš své současné vzdělání ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ? Je dostatečné?

Vzhledem k těm činnostem si myslím, že je to adekvátní. I když mám jinou vysokou školu, tak si myslím, že to, co tam děláme, člověk nepotřebuje nějakou speciální školu. Asi by se hodila nějaká sociální pedagogika nebo něco takového. Vysvětlit dětem techniku při nějaké výtvarné činnosti. Člověk na to nepotřebuje mít vysokou školu, ale co jsou různé odbornější práce s dětmi, tak to je asi potřeba.

11. Jaký přínos má tvé vzdělání pro práci v SVČ?

No to nevím, to by ses musela zeptat mojí nadřízené (smích). **Nemyslíš si, že by se ve středisku ujal nějaký kroužek historie?** To asi ne, vzhledem k našim dětem, asi určitě ne. Myslím, to že mám vystudovanou historii, tak můžu dětem pomoci ve škole s domácím úkolem, nebo s referátem.

12. Využíváš v praxi znalosti a dovednosti získané ve škole?

Jo, ale že by to bylo primárně, tak to ne.

13. Jak se vyvíjely tvé praktické zkušenosti s klienty od doby nástupu do SVČ po současnost?

Člověk nastoupil a byl plný iluzí (smích) a pak spadly člověku brýle. Naše děti jsou ze sociálně slabších rodin. Člověk si říká, že to jsou chudáčci, udělal by pro ně první poslední, ale občas jsou to pěkné potvory.

14. Jak hodnotíš své současné profesní kompetence ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ?

Nevím, jak to hodnotím...to co dělám, různé kurzy, nebo to, na co nás buď pošle vedení, nebo co si sami vybereme, zaměstnavatel nám to zaplatí a mám možnost je využít.

15. Popiš cílovou skupinu klientů, která pravidelně navštěvuje SVČ.

Jsou to děti od 6 do 17 let, což je tou nejširší, chodí i mladší i starší, ale ti nechodí pravidelně, převážně to jsou děti z 2. praktické školy, chodí i takzvané normální děti, ale těch není tolik, řekla bych, že takových 80% jsou to děti z praktické školy, jsou to děti ze sociálně slabších rodin. **Jsou to tedy problémové rodiny?** Spíš rodiny než děti.

16. Které kroužky a činnosti jsou mezi klienty nejoblíbenější?

Úplně nejoblíbenější je kroužek vaření, a ta výtvarná činnost, ta je baví, i když, jak jdou teď děti do puberty, tak trochu vzdorují, ale ta výtvarka, ta je vždycky bavila, sportovní aktivity. **Veškeré, nebo nějaké konkrétní?** Nejvíce si myslím, že je baví stolní fotbálek, ping-pong, pak chodí jeden dobrovolník na kroužek Sportík. A tam vymýšlí různé blbiny, s nima. Jednou hraje fotbal, podruhé florbal, potřetí házenou a tak. On to obměňuje. **A u koho je víc oblíbený? Mezi klukama nebo spíš holkama? Nebo je to jedno?** Spíš mezi klukama. No a pak samozřejmě počítače a playstation a tady tyto elektronické vymoženosti.

17. Jaké nejčastější problémy musíš řešit s klienty SVČ?

V současné době se nechtějí pouštět na počítač na internet, ne to jsou většinou takové drobné neshody ... on mi řekl, on mi udělal, on si začal. **Něco závažnějšího v poslední době, kdy jste musely volat policii, nebo to řešit s vedením? Nebo nějaké kázeňské postihy?** To je většinou to, že třeba jsou děti drzé a my je vyloučíme na pár dní. A když třeba mají nějaké průpovídky k naší osobě, tak se to samozřejmě nějak řeší. Co byl jeden velký incident, to byl chlapec, který měl psychiatrickou diagnózu, respektive diagnózy, což jsme nevěděli. **On měl víc těch diagnóz?** A dostal záchvat, vztekal se tam, vyhrožoval ostatním dětem. Toho jsme potom vyvedli ze střediska ven. Potom co už se dělo venku...ve středisku se jako nic nestalo, akorát tady se trochu porvali. **Řešily jste to nějak s vedením, s vedoucím? Byl u toho vedoucí?** Paní vedoucí byla přivolána, a vedení...na město se to jen oznámilo. Ono se jako jinak nic nestalo, jen se porvali a rozbili okno, což se stalo už několikrát, že kluci rozbili okno balonem. Ale protože ten chlapec s psychiatrickou diagnózou venku na ulici, přeci jenom se nás to už nemuselo týkat, a člověk je přeci jenom opatrný, vyhrožoval a měl sklony k sebepoškozování. Tak jsme mu zavolali záchranku a přijela i policie. Ale to už bylo mimo středisko, to už člověk poskytne první pomoc.

18. Jakou oblast tvé práce považuješ za nejobtížnější?

To je těžko, možná nejobtížnější je získat si u těch dětí respekt a nenechat se asi úplně vtáhnout...spíš aby s člověkem necvičily, oni nasadí psí oči...musím si držet určitý odstup.

19. Popiš situaci, kdy jsi zjistila, že tvé vzdělání a profesní kompetence nejsou pro řešení dané situace dostatečné.

To si jako takhle nevybavuju, to bylo většinou, když byl nějaký konflikt s dětma, nebo problémem...jakoby to ustát, oni provokují, aby člověku nevyletěla ruka. A to si myslím, že je

úplně jedno, jakou má člověk školu. Když jsou sprostí, a je to na mě konkrétně a jsou drzí. **Takže si myslíš, že ta kvalifikace nemusí být ani tak veliká?** V tom povolání je vzdělání určitě důležité, ale v některých případech je druhotné, člověk by měl vědět, jak dětem pomoci, jak s nimi mluvit, a tak dále. Ale jsou některé situace, kdy to vzdělání nehraje roli. **Myslíš si, že v tom hraje i roli praxe, kdy má člověk nějaké životní zkušenosti, nebo delší praxi s takovými dětmi?** Jo tak to určitě pomůže určitě, že člověk už ví, co má a nemá dělat, co platí na děti.

20. Jaké máš možnosti a přístup k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?

Možnosti jsou, občas se i zadaří, že nás pošlou na kurz nebo školení, který si vybereme. Ale je to samozřejmě finančně omezeno. **Víš, jak je to omezeno?** To netuším. Je to v rámci celého oddělení.

21. Jaký prostor pro rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání ti poskytuje zaměstnavatel?

Většinou si kurzy nebo školení hledáme my, protože si chce člověk rozšiřovat vzdělání, obzory. A v pracovní době, pokud jde o nepřímou práci, tak tam máme prostor k samostudiu, ale v přímé práci s dětmi, tak tam se věnujeme dětem. **A kdy máte prostor, v rámci pracovní doby, nějaký časový interval?** V té první části dopoledne, než je provoz, my máme pracovní dobu od 10 do 18:30 a provoz, kdy mohou děti přicházet do střediska je od 12:30. Takže od té desáté, do půl jedné, s výjimkou půl hodinové přestávky na oběd, je tam ten prostor. Jinak je to čas vyhrazený na přípravu provozu, programu, co se bude dít odpoledne. Nebo nějaké technické věci, co se týkají střediska.

22. Jakým konkrétním způsobem prohlubuješ své vzdělání a profesní kompetence důležité pro práci v SVČ?

Buď tím samostudiem, že si hledám články na internetu a podobně, nebo tím školením a seminářem.

23. Máte vzdělávací plán?

Nic mi to neříká, tak myslím, že asi ne.

24. Jak často se účastníš vzdělávacích kurzů?

Nepravidelně, podle nabídky, co je zrovna aktuálního. A podle financí.

25. Podle jakých kritérií si vybíráš vzdělávací kurzy?

To je většinou jen to co se mi zrovna líbí, co by mě zajímalo. Buď je to výtvarka, nebo témata například „jak mluvit s pubertákem“. To mě jen teď tak napadlo... **Takže odborná témata například jak pracovat s dyslektikem a podobně?** Ano, i to.

26. Zajímáš se o trendy v oblasti volnočasové pedagogiky a primární prevence?

Nevím, jestli se to dá zrovna tak nazvat, ale možná ano? **A jakým způsobem?**

Sleduji i na internetu, co se děje, vyhledávám nové články.

27. Jaký by mohl být přínos tvého dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pro klienty SVČ?

Já jsem si teď našla na střední pedagogické škole v Kroměříži kurz pro pedagogy volného času, přímo se to tak jmenuje, tam si myslím, že po absolvování tohoto kurzu, který mi byl bohužel z finančních důvodů zamítnut, by to bylo velkým přínosem. Každá nová informace je přínosem. **A kolik ten kurz stál?** Pro pedagogy, co jsou na celý úvazek, stál kolem 8-9 tisíc. A pro ty, co jsou jen na částečný úvazek, to bylo kolem 5000.

28. Kdybys měla možnost, v jaké oblasti by ses chtěla vzdělávat a rozvíjet své profesní kompetence?

Zrovna tady ten kurz mě hodně zaujal.

29. Jaké formy rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání by byly pro pedagogické pracovníky nejvhodnější?

Myslím si, že je to úplně jedno, záleží na tématu...

30. Kolik času týdně chceš a můžeš v pracovní době věnovat dalšímu vzdělávání a rozvoji profesních kompetencí?

Asi tak 2-3 hodiny, záleží to na tom, co je na programu střediska, co je potřeba udělat.

31. V jaké oblasti z nabídky volnočasových aktivit bys chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

Momentálně mě moc nenapadá, možná...ale obecně, co bych ani nemusela dělat já, by bylo modernizovat ty kroužky, třeba kroužek keramiky děti už moc nezajímá, oni spíš vezmou žonglování nebo street dance, hip-hop a podobně. **Chtělo by to upgrade?** Mixážní pult... na to musí být taky potřebné znalosti. **A u všech kroužků třeba i u vaření?** To ne, tam je spíš to hlavní, že se ty děti můžou najíst.

32. V jaké oblasti primární prevence rizikových projevů chování bys chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

Ve všech. **A která konkrétně?** Drogy. **Vyskytují se ve středisku?** To ne, ale jde mi spíš o tu prevenci, je trochu postrašit, prevence není nikdy dost a také špatné sexuální chování, nevhodné. **Chodí za vámi a svěřují se s konkrétními věcmi?** Ano. **A jde hlavně o nevědomost nebo...?** Vědomosti jsou skreslené a je to u čím dál mladších dětí. Jsou samozřejmě zvědaví, ale pokud už mají nějaké informace, tak je neumí použít v praxi. **Umí definice a vše co jim říkají na škole?** Ano znají to, ale neví, co to znamená.

33. Existuje konkrétní kurz, který bys chtěla v nejbližší době absolvovat?

Jen ten co jsem už zmiňovala výše, na pedagogické škole v Kroměříži.

34. Uvítala bys vzdělávací plán dobrovolný, nebo závazný?

Je to dvousečná zbraň, pokud by byl povinný, tak by mi museli umožnit třeba to školení, co jsem si vybrala. A pokud by byl dobrovolný, tak mi to nemusí umožnit. A pokud by byl za každou cenu, tak mi to přijde jako zbytečné vyhozené peníze, protože to nemusí být přínosné.

35. Jaké jsou finanční možnosti SVČ a ochota zřizovatele investovat do dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pedagogických pracovníků?

Konkrétní částky nevím, to bych se musela ptát vedení, ono je vázané na celé oddělení, není to vázané na náš subjekt.

PŘÍLOHA P VI: PŘEPIS ROZHOVORU S PANÍ RENATOU.

Tento rozhovor proběhl v prostorách Střediska volného času dne 10. 3. 2014.

Délka trvání rozhovoru: 35 minut.

1. Řekni mi prosím své vzdělání

Vystudovala jsem speciálně pedagogickou andragogiku na univerzitě Palackého v Olomouci. Se zaměřením na psychopedii a etopedii. Zakončila jsem studium bakalářskou zkouškou.

2. A pracovní pozici.

Pedagog volného času.

3. Jak dlouho pracuješ v SVČ?

Rok a půl.

4. Jaké máš praktické zkušenosti s prací s dětmi před nástupem do SVČ?

Praktické zkušenosti v podstatě žádné, ale pracovala jsem s osobami s handicapem, se zdravotním postižením, tedy přesněji, a s osobami v seniorském věku.

5. Proč ses rozhodla pracovat v SVČ? Jaké byly tvé motivace a důvody?

Protože jsem si právě chtěla rozšířit vědomosti s prací s dětmi, protože mě lákala vždycky víc, než dospělá populace. A jelikož jsem právě vystudovala tu etopedii, což je zaměřeno na děti, nebo soby s poruchou chování, nemocí a hodnotových vztahů a tak dále...tak jsem velice ráda za tuto zkušenost, kterou jsem mohla mít.

6. Jaké jsou podle tebe výhody tvé práce, co se ti na ní líbí?

Výhodou určitě je, že získávám praxi, jsou tu děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, s poruchami chování, nejen s poruchami chování, ale i s mentálním postižením, jsou tu děti z praktické i speciální školy. Je tady opravdu široký záběr. Naučila jsem se i spoustu kreativních činností od malování na hedvábí po práci s keramikou. Činnosti jako takové s dětmi.

7. Jaké jsou podle tebe nevýhody tvé práce, co se ti na ní nelíbí?

Jako nevýhodu vidím to, že tady ta pomoc dětem není až tak možná jako někde na odboru sociálně právní ochrany dětí. Samozřejmě pokud máme podezření na syndrom CAN, tak ty podmínky tam také dáváme. Spíše mi vadí, že ta pomoc nemůže být taková, jako na jiných pozicích, které se zabývají prací s dětmi.

8. Jaká je hlavní náplň činnosti SVČ?

Hlavní náplň je prevence rizikového chování, aby ty děti chodily sem, tudíž nějakým způsobem kvalitně trávil volný čas, aby se netoulaly po venku, a nestaly se členy nějaké extrémistické skupiny, rizikové party.

9. Popiš prosím náplň tvé práce.

Má náplň práce je osobní, přímá práce s dětmi... různé hry, deskové a podobně, vytváření besed a workshopů na témata, která jsou spojena s rizikovým projevem chování. Převážně se jedná o osobní práci s dětmi, hodně si povídáme, je to také o podpoře, pokud mají problémy v rodině nebo ve škole, je to takové široké.

10. Jak hodnotíš své současné vzdělání ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ? Je dostatečné?

Myslím si, že studium té etopedie je velkou výhodou tady při této práci. Díky tomu jsem se naučila nejen metodiku jak s dětmi hovořit, ale měla bych i umět rozpoznat jestli se jedná třeba o syndrom CAN, kdy by děti potřebovaly i odbornou pomoc.

11. Jaký přínos má tvé vzdělání pro práci v SVČ?

Myslím si, že právě v tom studiu té etopedie.

12. Využíváš v praxi znalosti a dovednosti získané ve škole?

Využívám to při komunikaci s dětmi, při vytváření besed, které jsou spojeny s rizikovými projevy chování. Využívám především věci z oblasti etopedie.

13. Jak se vyvíjely tvé praktické zkušenosti s klienty od doby nástupu do SVČ po současnost?

Určitě je to velký rozdíl, na začátku převažoval soucit, protože ty děti jsou převážně ze sociálně znevýhodněného prostředí, tedy nejsou naplňovány některé jejich základní potřeby. Člověk se snažil jim pomoci i ze základních věcí, jako dát jim jídlo, donést oblečení a tak dále. Postupem času jsem však zjišťovala, že je potřeba jim dát mnohem více než je plné břicho, když to tak řeknu. Nejsem si však jistá, jestli my můžeme suplovat tu rodinu, jestli by nebylo lepší, aby zasáhly vyšší instituce.

14. Jak hodnotíš své současné profesní kompetence ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ?

Myslím si, že jakékoliv další vzdělání je jen ku prospěchu věci. Zejména co se týče nějakého závislostního chování, což je hodně důležité. Co se týče naší klientely, která opravdu stárne, tudíž jsou tady děti kolem 16 roku, kdy začínají experimentovat s lehčími drogami. Takže by bylo lepší se vzdělávat tady v tomto směru.

15. Popiš cílovou skupinu klientů, která pravidelně navštěvuje SVČ.

Jsou to děti ve věku 6–17 let, ale nejvíce početnou skupinou jsou kolem toho 13–16 věku.

16. Které kroužky a činnosti jsou mezi klienty nejoblíbenější?

Nejoblíbenější je kroužek vaření s paní Táňou, kdy ty děti co si uvaří, také zkonzumují. Playstation, který chodí provozovat jeden dobrovolník, ten je velmi oblíbený, kroužek malování, ten už trochu méně, je to však ovlivněno věkem, děti kolem puberty o kresbu zájem moc nemají. Je to vše spojené s tím, že co si tady udělají, tak si také mohou odnést domů.

17. Jaké nejčastější problémy musíš řešit s klienty SVČ?

Jedná se o sprostá slovíčka... výchovné problémy. Kdy rodina nenaučila základní komunikační dovednosti, jako například pozdrav, nebo poděkování, poprošení. A také šikana, kterou děti prožívají i ze strany spolužáků ve škole, ale i samozřejmě zde. Ale jdou rozpoznat počátky, kdy jedno dítě bezdůvodně pleskne druhé.

18. Jakou oblast tvé práce považuješ za nejobtížnější?

Myslím si, že nejobtížnější oblastí je právě ta komunikace jako taková. Dostat se k jádru toho problému a neublížit tomu dítěti.

19. Popiš situaci, kdy jsi zjistila, že tvé vzdělání a profesní kompetence nejsou pro řešení dané situace dostatečné.

Určitou situaci asi zmínit nemůžu, ale je to opravdu takové puzzle, které se utváří při určitých situacích. Myslím si, že nejsou nedostatečné, ale jelikož ty děti jsou „jiné“, tak je to složitější.

20. Jaké máš možnosti a přístup k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?

Tak v této práci není problém s tím, že bychom nemohly se nějak rozvíjet dále. Je to spíš na osobním zjišťování si, kde probíhají nějaké kurzy, kde jsou nějaké školení, které by pomohly našemu rozvoji pracovních kompetencí. Je to teda spíše na nás.

21. Jaký prostor pro rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání ti poskytuje zaměstnavatel?

Jak jsem řekla, určitě není proti, každá snaha se cení, nadřícená je ráda, pokud se snažíme vzdělávat se dál. Ale je to v naší osobní režii.

22. Jakým konkrétním způsobem prohlubuješ své vzdělání a profesní kompetence důležité pro práci v SVČ?

Prohlubuji to jak odbornou literaturou, která se touto problematikou zabývá formou samostudia, jezdím na workshopy, přihlašuji se na kurzy, které jsou v nabídce.

23. Máte vzdělávací plán?

Nejsem si vědoma toho, že by byl.

24. Jak často se účastníš vzdělávacích kurzů?

Asi tak v průměru jednou za 3 měsíce.

25. Podle jakých kritérií si vybíráš vzdělávací kurzy?

Samozřejmě ten, který mě zaujme, měl by být zdarma, protože si nedokážu vše financovat sama, musí být zaměřen na oblast, která mě opravdu zajímá v rámci rizikových projevů chování, teď jsem například byla na workshupu, který byl zaměřen na alkohol. Bylo to velmi zajímavé.

26. Zajímáš se o trendy v oblasti volnočasové pedagogiky a primární prevence?

Určitě ano, zajímám se o trendy, které se týkají hlavně nových kroužků, protože je potřeba rozšířit náš sortiment. Přeci jenom děti už kolem toho 12, 13 roku nemají takový zájem, třeba o keramiku a tak dále, chtělo by to upgradovat, něco novějšího, hip-hop, street dance a tak podobně.

27. Jaký by mohl být přínos tvého dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pro klienty SVČ?

Přínosem je určitě získávání nových trendů, jak pracovat s lidmi se závislostí na určitém druhu drogy, jak se dá s dětmi pracovat.

28. Kdybys měla možnost, v jaké oblasti by ses chtěla vzdělávat a rozvíjet své profesní kompetence?

Určitě by to byla oblast ochrany práv dětí, tady do této problematiky bych chtěla více nahlédnout a také syndrom CAN, tato problematika mě také velmi zajímá.

29. Jaké formy rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání by byly pro pedagogické pracovníky nejvhodnější?

Tak já zvažuji, že bych nastoupila na magisterské studium. Takže bych si opět rozšířila obzor. **Který obor?** Je to učitelství pedagogiky pro střední a vyšší odborné školy, takže by to byla více obecná pedagogika, kterou jsme na bakalářích zas tak neměli, která byla především zaměřena na speciální pedagogiku především. Studium by bylo zase trochu jinak formulované. A také bych se chtěla dál věnovat etopedii, která mě opravdu baví. Ale bohužel studium etopedie samostatně není možné, je jen součástí speciální pedagogiky, což už je opravdu náročné, vzhledem k tomu, že by to bylo dálkovou formou studia. Také jsem

se dívala na nějaké kurzy terapie muziko, arte, a podobně... které se dají studovat samostatně například na Masarykově univerzitě. Ale bohužel jsou zpoplatněné, což mě trochu omezuje. **A kolik tedy stojí tyto kurzy?** Mám to z doslechu, ale mělo by to zhruba stát 10 000 za rok – arteterapie. **A na kolik roků je to studium?** Na dva roky.

30. Kolik času týdně chceš a můžeš v pracovní době věnovat dalšímu vzdělávání a rozvoji profesních kompetencí?

Chtěla bych určitě věnovat více, nežli můžu. Můžu věnovat část dopoledne, kdy si připravujeme odpolední preventivní programy, odpoledne kolem půl jedné přicházejí už děti, je tam ta možnost, ale většinou je tolik práce, že to samostudium v pracovní době nelze.

31. V jaké oblasti z nabídky volnočasových aktivit bys chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

Chtěla bych se naučit vařit (smích) nějaké další výtvarné činnosti, přede mnou tady byla pedagožka, která byla výborná na tyto činnosti, takže určitě bych se chtěla v těchto věcech zdokonalit. Takže kreativní činnost bych chtěla rozšířit.

32. V jaké oblasti primární prevence rizikových projevů chování bys chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

Určitě by se jednalo o šikanu, i když informace v literatuře jsou široké, tak stále nejsou dostatečné, podle mého, obzvláště prevence jako taková.

33. Existuje konkrétní kurz, který bys chtěla v nejbližší době absolvovat?

Byl to kurz, který jsem bohužel nestihla, byl to workshop na téma závislosti. Takže budu sledovat dále, jestli se nenaskytne něco podobného.

34. Uvítala bys vzdělávací plán dobrovolný, nebo závazný?

Uvítala bych ho jako dobrovolný, ale určitě bych ho uvítala jako takový. Byla bych ráda, kdyby tady ta možnost byla, kdyby takový plán existoval. Ale aby byl dobrovolný, aby to bylo na našem zvážení.

35. Jaké jsou finanční možnosti SVČ a ochota zřizovatele investovat do dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pedagogických pracovníků?

Myslím si, že finanční prostředky nejsou ani malé ani velké, takový ten střed. A určitě, co se ochoty ze strany zřizovatele týká, tak ta by určitě byla. Takže pokud by se našel vhodný kurz, tak by nebyl problém.

PŘÍLOHA P VII: PŘEPIS ROZHOVORU S PANÍ TÁŇOU.

Tento rozhovor proběhl v prostorách Střediska volného času dne 10. 3. 2014.

Délka trvání rozhovoru: 33 minut.

1. Řekni mi prosím své vzdělání.

Mám vysokou školu pedagogickou, tady ve Zlíně, a teď se hlásím na Palackého univerzitu – Řízení volnočasových aktivit.

2. A pracovní pozici.

Vedoucí organizační složky, pedagog volného času

3. Jak dlouho pracuješ v SVČ?

V dubnu to bude pět let.

4. Jaké máš praktické zkušenosti s prací s dětmi před nástupem do SVČ?

Pracovala jsem jako vedoucí ubytovny, bylo to zařízení kolejí a menz, tam jsem byla také pět let a také jsem měla na starost i děti, protože obyvatelé ubytovny byli převážně cizinci, mongolci a ti měli hodně dětí. A celý život jsem jezdila na tábory jako oddílová vedoucí, vedla jsem i různé kroužky, takže si myslím, že s dětmi určitě zkušenosti mám.

5. Proč ses rozhodla pracovat v SVČ? Jaké byly tvé motivace a důvody?

Tato nabídka mi připadala velmi zajímavá, vést něco jako je Středisko volného času, protože mám na starosti i detašované pracoviště Klubíčko, jedná se o volnočasové aktivity pro handicapované klienty. A tato možnost tady, je to prevence pro děti, a aby mohly chodit do střediska zdarma, je to velice ojedinělé. A tuto práci mám ráda, a že je to moje parketa.

6. Jaké jsou podle tebe výhody tvé práce, co se ti na ní líbí?

Pracovat s dětmi člověka omlazuje na duchu, pracovat se seniory bych třeba nemohla. Říkám to otevřeně, ta práce s dětmi je jiná, i když je na druhou stranu hodně vyčerpávající. Jsem hodně empatický člověk a tady hrozí syndrom vyhoření. Protože si strašně zabírám jednotlivé děčka. Ale to každá práce má své pozitiva i negativa.

7. Jaké jsou podle tebe nevýhody tvé práce, co se ti na ní nelíbí?

Práci si беру i domů, mám to v hlavě, je to vlastně i starost o tu budovu, která je vlastně stará, tak je pravda, že sem jezdím i o víkendech. Kolikrát se tady stala havárie, nebo pokus o vloupání. Není to práce jenom od pondělí do pátku, ale když se stane, tak musím přijet i přes svátky. A vlastně jednu sobotu v měsíci to dělám i dopoledne pro děti. A to dělám ve svém volném čase.

8. Jaká je hlavní náplň činnosti SVČ?

Hlavní náplň činnosti je věnovat se dětem a vytvářet pro ně volnočasové aktivity, to je vlastně podle zřizovací listiny hlavní náplň SVČ, je to pro neorganizované děti a mládež ze sociálně slabších rodin.

9. Popiš prosím náplň tvé práce.

Protože mám na starost celou tu budovu, tak se starám hlavně o finance, o rozpočet a o celkový chod. Plánuji od A do Z jednotlivé týdny, měsíce. Mám na starosti nákupy, aby to šlapalo, od výtvarných potřeb až po čisticí potřeby. Také mám na starosti klubíčko, které má také svůj rozpočet. Nicméně na Klubíčku mám schopné pedagogy, tam chodím na kontrolu jen dvakrát za měsíc. Ale samozřejmě musím schválit, co mohou koupit a co ne. Co se týká akcí, to si dělají sami. **A na středisku je i nějaká pracovní náplň s dětmi?** Samozřejmě dělám oboje, to že mám administrativu, neznamená, že nedělám přímou práci s dětmi. Mám na to sice ještě dvě pedagožky, ale samozřejmě s nimi pracuji i já.

10. Jak hodnotíš své současné vzdělání ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ? Je dostatečné?

Možná mě tady trochu chybí vzdělání speciálního pedagoga – etopedické, protože tady děti mají spoustu výchovných problémů, ale vzhledem k tomu, že pedagožka toto vzdělání má, tak to neberu, že bych si to musela dodělat. Takže si zkusím to řízení volnočasových aktivit, což je zaměřeno na management a je to jen na dva roky, tak uvidím.

11. Jaký přínos má tvé vzdělání pro práci v SVČ?

Určitě si myslím, že každé vzdělání na určitou oblast má svůj přínos, nevzdělaný člověk, tady určitě pracovat nemůže. Jsou tady dané podmínky, že člověk jakési vzdělání mít musí. A myslím si, že sociální pedagogika je tady to pravé ořechové. Což je dobré, že mám vystudováno na tuto pozici.

12. Využíváš v praxi znalosti a dovednosti získané ve škole?

Určitě ano. **A které?** Z hlediska psychologie, mám je všechny, i když okrajově a i komunikace, dovednosti, přístup k těm dětem. Je to takový kompilát všech těch znalostí a dá se to aplikovat tady.

13. Jak se vyvíjely tvé praktické zkušenosti s klienty od doby nástupu do SVČ po současnost?

Je to určitě o něčem jiném. Za prvé děti, když jsem nastoupila do střediska, byly menší, a člověk se postupně zapracovává. Nebyla jsem zvyklá na problémové děti s poruchami chování. Ale rok od roku je to lepší, protože už mám jakési zkušenosti za tu dobu. Děti rostou

a stárnou s námi, takže je to teďka úplně jiné. Máme samozřejmě i nové děti, ale ty co znám už od malička jsou teď v pubertě a je to s nimi mnohem těžší. Přinutit děcka k jakékoliv aktivitě je nadlidský výkon, oni jsou dnes počítačově zahlcení, facebook je na prvním místě, od počítače je dostat jediné tak že vypnu proud. (Smích) Buď hrajou playstation, nebo x-box. Vůbec neumí mezi sebou komunikovat, vůbec si nehrajou. Jedině tak sportovní soutěže, protože ví, že za ně dostanou odměny. Ví, že motivovat odměnami je taky špatně, ale bohužel poslední dobou to jinak nejde.

14. Jak hodnotíš své současné profesní kompetence ve vztahu k činnostem, které děláš v SVČ?

Myslím si, že jsou dostačující, já jsem se přihlásila na další vysokou školu, abych trénovala mozek. Na můj současný post stačí to, co mám.

15. Popiš cílovou skupinu klientů, která pravidelně navštěvuje SVČ.

Cílová skupina je velmi problematická, jsou to děti ze sociálně slabších rodin. Tedy primárně, ne všechny. Máme tady děti i z rodin funkčních, ale těch je opravdu málo. Většinou jsou to rodiny disfunkční nebo afunkční. Komunikace s nimi je obtížnější, ale myslím si, že si děti na nás zvykli. Takže vím, co od nich můžu čekat a oni od nás. Není to samozřejmě jednoduché s nimi, ale děti za to nemůžou, protože vyrůstají tam, kde vyrůstají. Ale my jsme tady pro ně, to znamená, že my je nevychováme, ale snažíme se je směřovat. A oni si tady chodí hrát a trávit svůj volný čas.

16. Které kroužky a činnosti jsou mezi klienty nejoblíbenější?

Samozřejmě vaření, protože se děti najedí (smích). Jsou permanentně hladové. Potom doučování, někdy si opravdu nevědí rady, tak se s nimi píšou domácí úkoly. Jinak sportovní kroužky, celkem se chytlo i tancování - břišní tance, tvořivý kroužek, ten je pravidelně, tam si vždy něco vytvoří a mají rádi i výuku kresby.

17. Jaké nejčastější problémy musíš řešit s klienty SVČ?

To jsou hádky, hádky, věčné hádky mezi dětma. **O čem?** O čemkoliv. Napadají se, jsou na sebe sprostí, nadávají si a bohužel někdy i pedagožky. **Slovně nebo fyzicky?** Fyzicky výjimečně, ale většinou je to verbálně. Opravdu nelichotivé vyjadřování, není to dobré. Tyto děti se bohužel ani jinak vyjadřovat neumí. Jsou na to zvyklé z rodiny.

18. Jakou oblast tvé práce považuješ za nejobtížnější?

Je to hlavně ta zodpovědnost, já ji mám opravdu za všechno, za děti, za budovu. Takže ta odpovědnost je pro mě nejobtížnější, kdyby se tady někomu něco stalo, tak jsem za to všechno zodpovědná.

19. Popiš situaci, kdy jsi zjistila, že tvé vzdělání a profesní kompetence nejsou pro řešení dané situace dostatečné.

To jsem nezjistila (smích). Takže nemůžu popsat situaci. Myslím si, že všechny situace zvládám a zatím se mi to nestalo, pokud by se mi to stalo, tak to ráda popíšu.

20. Jaké máš možnosti a přístup k dalšímu vzdělávání a rozvoji svých profesních kompetencí?

Určitě máme, mámě tady personální oddělení, které se nám stará o to, že pokud si najdeme nějaké školení, tak je nám většinou vyhověno, pokud to není moc drahé. Máme možnost se dále vzdělávat, umožňují pedagožkám, pokud si najdou kurz nebo školení, aby tam šly. V tomto problému nevidím. Navíc se každá může vzdělávat ve svém volném čase. Je to o každém jedinci.

21. Jaký prostor pro rozvoj profesních kompetencí a další vzdělávání ti poskytuje zaměstnavatel?

Pokud si najdu nějaké školení, které nebude stát moc peněz, tak mi to zaměstnavatel umožní. **A poskytl by vám i samostudium v pracovní době?** To si nemyslím, jelikož mám už vysokou školu. Pokud bych neměla a potřebovala se dozdělat, tak by mi to asi umožnil, ale v tomto případě asi ne.

22. Jakým konkrétním způsobem prohlubuješ své vzdělání a profesní kompetence důležité pro práci v SVČ?

Snažím se sama studovat a teď se učím na přijímací zkoušky.

23. Máte vzdělávací plán?

Ne.

24. Jak často se účastníš vzdělávacích kurzů?

Loni jsme měli s jednou pedagožkou takový dlouhodobější. **Jednou do roka? Dvakrát?** Ne, to bylo na půl roku vždy na dva dny. Ale to už máme za sebou, a pokud se naskytne zase něco zajímavého, tak půjdeme.

25. Podle jakých kritérií si vybíráš vzdělávací kurzy?

Jestli je to zajímavé a jestli je to přínosné pro mou práci

26. Zajímáš se o trendy v oblasti volnočasové pedagogiky a primární prevence?

Samozřejmě, musím být v obraze, co se týká primární prevence. Co se týká volnočasové pedagogiky, tak uvidím, jestli se dostanu do školy, snad se tam něco dozvím.

27. Jaký by mohl být přínos tvého dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pro klienty SVČ?

No to by byl megapřínos (ironie)...za prvé by to vůbec nezjistily, byl by to přínos pro mě, pro můj dobrý pocit. Nijak by to nepocítily, protože je jim to jedno.

28. Kdybys měla možnost, v jaké oblasti by ses chtěla vzdělávat a rozvíjet své profesní kompetence?

Určitě by to byla etopedie, ale to by mi nebylo umožněno, musela bych znova nastoupit na bakalářský obor, protože navázat na speciální pedagogiku ze sociální nejde. Takže jsem zvolila řízení volnočasových aktivit.

29. Jaké formy rozvoje profesních kompetencí a dalšího vzdělávání by byly pro pedagogické pracovníky nejvhodnější?

Řekla bych, že studium. Vyhovuje mi vysokoškolské vzdělávání, nebo nějaký dlouhodobější kurz. Protože sám doma se člověk nepřinutí, jako když někam chodí.

30. Kolik času týdně chceš a můžeš v pracovní době věnovat dalšímu vzdělávání a rozvoji profesních kompetencí?

Jak se mi chce, podle nálady. Pokud si najdu kurz nebo seminář, který mi schválí na vedení tak to není problém...

31. V jaké oblasti z nabídky volnočasových aktivit bys chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

To nevím, nad tím jsem nepřemýšlela, asi sport, protože jsem poleno. Nemáme taky pořádné hřiště, což je škoda.

32. V jaké oblasti primární prevence rizikových projevů chování byste chtěla rozšířit své vzdělání nebo praktické dovednosti?

Asi, co je nejvíce u nás aktuální, tak něco z dětské kriminality, je pravda, že je hodně dostupných informací na internetu, ale možnost nových informací vždy uvítám.

33. Existuje konkrétní kurz, který bys chtěla v nejbližší době absolvovat?

Určitě něco z té speciální pedagogiky, nějaké etopedické zaměření, ale to je škola a ne kurz.

34. Uvítala bys vzdělávací plán dobrovolný, nebo závazný?

Dobrovolný, to je na každém, tady nemůžeme lajnovat. Každý ať se vzdělává, jak chce.

35. Jaké jsou finanční možnosti SVČ a ochota zřizovatele investovat do dalšího vzdělávání a rozvoje profesních kompetencí pedagogických pracovníků?

Co se týká vzdělávání, tak tam máme omezený jen zdroj vzdělání, není to moc velká částka, nicméně je, takže tam nějaké možnosti jsou. **Víš, jaká je to částka? Na jednoho pracovníka?** To nevím, ale dohromady je to zhruba 20 000. **A to je i na pracovníky Klubíčka?** Ne, to je jen pro SVČ. Klubíčko má svůj rozpočet.